Vissenweekend 2022

Friesland

Jesper Berndsen, Corné Koopmans & Nymfe van Boekel

RAVON

WETTERSKIP FRYSLÂN

Vissenweekend 2022

Friesland

Jesper Berndsen, Corné Koopmans & Nymfe van Boekel

Colofon

Datum uitgave:	22-06-2023
Titel:	Vissenweekend 2022
Subtitel:	Friesland
Wijze van citeren:	Berndsen, J., C. Koopmans & N. van Boekel (2023). Vissenweekend 2022. Friesland. Stichting RAVON, Nijmegen.
Samenstellers:	J. Berndsen, C. Koopmans & N. van Boekel
Foto's omslag:	Kreek op Schiermonnikoog – Jesper Berndsen & deelnemers vissenweekend bij schepnetexcursie – Durk Venema
Foto's rapport:	Marco van den Akker, Fianne Bakker, Jesper Berndsen, Youp van den Heuvel, Damian van Katwijk, Corné Koopmans, Henk van Lenen, Remco Ploeg, Annelinde Veenstra, Durk Venema en Suzan Wolters.
Aantal pagina's incl. bijlagen:	52

© 2023 Stichting RAVON, Nijmegen

Inhoud

1 Inleiding 5

2 Programma Vissenweekend 2022 7

3 Deelnemers 8

4 Vissenquiz 9

5 Resultaten 10

6 Fotocollage 11

7 Ervaringen deelnemers 15
- 7.1 Vissenweekend 2022 door Corné Koopmans 15
- 7.2 Een dagje Schiermonnikoog door Jesper Berndsen 16

8 Dankwoord 20

9 Bijlage 1: verspreidingskaarten 21

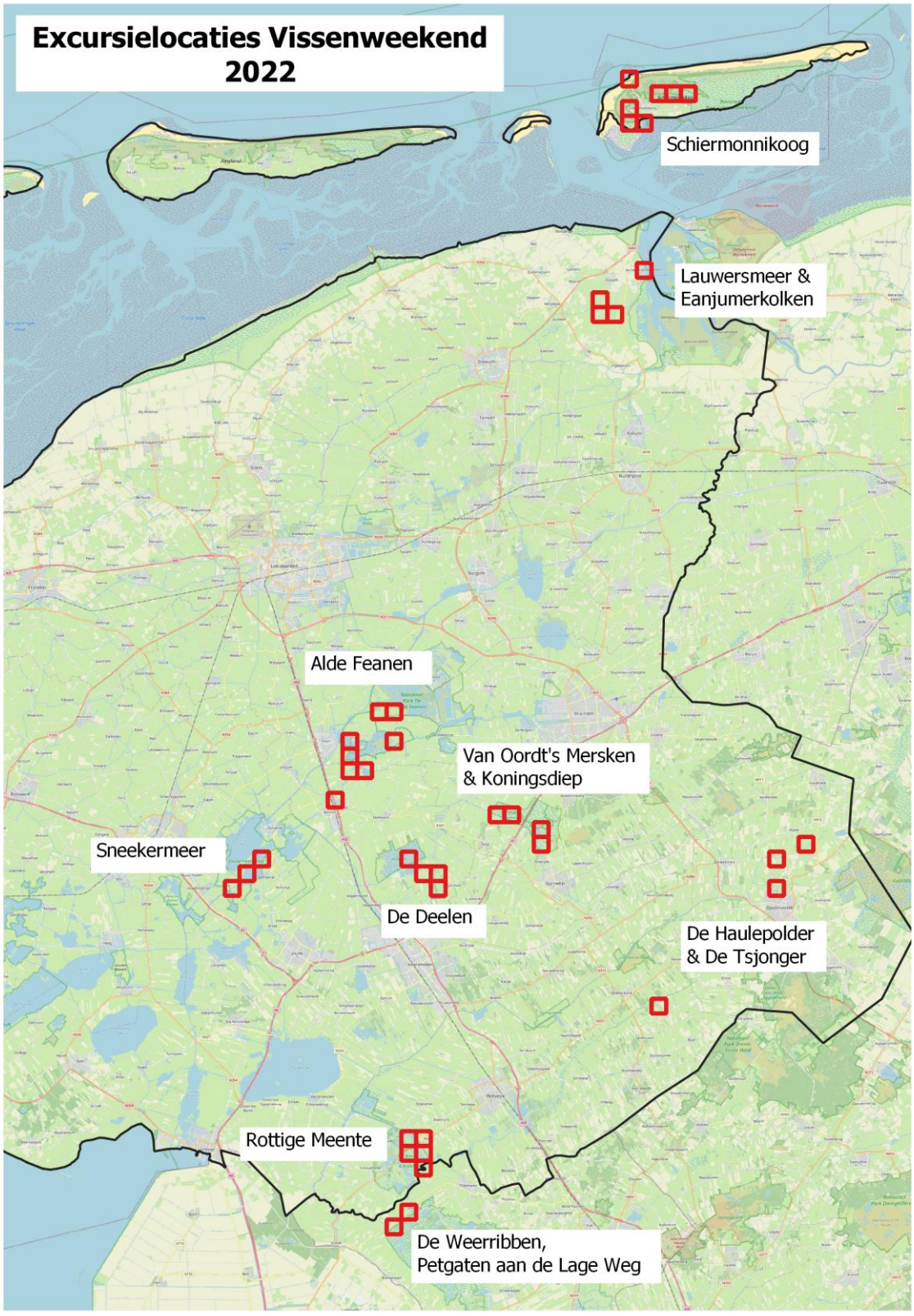
1 Inleiding

Het jaarlijks terugkerende leerzame, maar vooral ook gezellige, RAVON-vissenweekend is een weekend waar veel visfanaten naar uit kijken. Niet alleen vanwege de vele leuke vissoorten die wij elk jaar weer tegenkomen, maar ook om de uitdagende vissenquiz, lezingen en gezellige avonden. Het doel van het weekend is om gegevens te verzamelen van de aanwezige visfauna in verschillende wateren binnen een provincie of regio.

Het vissenweekend in 2022 vond plaats van vrijdag 30 september tot en met zondag 2 oktober in de waterrijke provincie Friesland. Wij verbleven in Nes-Akkrum in de groepsaccommodatie 'Berch' van Zeilschool Pean. Van hieruit zijn wij in groepjes op pad gegaan om verschillende wateren in de provincie te inventariseren op de aanwezige vissoorten. Dit is gedaan met het schepnet, zegens en 's nachts met een zaklamp. Dit jaar hebben wij grote meren, dichtbegroeide sloten, poelen, Friese beken en zelfs Schiermonnikoog bezocht (zie afbeelding 1.1 voor de excursielocaties).

Al met al was het vissenweekend 2022 weer een groot succes met een gezellige groep van 44 deelnemers en de vangst van 28 verschillende vissoorten. Onder andere goudharder, grote modderkruiper, kroeskarper en Kaukasische dwerggrondel zijn gevangen. De wateren die zijn bezocht tijdens het vissenweekend betroffen hoofdzakelijk beperkt onderzochte wateren, locaties met oude waarnemingen van zeldzame soorten die nodig herbevestigd moesten worden en locaties waar met een zegen gevist kon worden. Alle waargenomen vissen tijdens het weekend zijn ingevoerd in de Nationale Databank Flora & Fauna (NDFF). Een overzicht van de onderzochte gebieden is te vinden in bijlage 1.

Dit verslag geeft een overzicht van de verzamelde gegevens en een sfeerimpressie van het gehele weekend.

Afbeelding 1.1: Excursielocaties van het vissenweekend 2022.

2 Programma Vissenweekend 2022

Vrijdag 30 september

- 19:00 - Aankomst, kennismaking met alle deelnemers en gezelligheid
- 20:30 - 'Sneak peek' van de nieuwe kustvissen determinatiegids door Mick Vos
- 21:00 - Vissenquiz door Remco Ploeg

Zaterdag 1 oktober

- 08:00 - Ontbijt en klaarmaken van de lunchpakketten
- 09:00 - Introductie op de excursies en het hygiëneprotocol
- 09:15 - Inventarisatie van de verschillende gebieden in groepjes
- 18:00 - Herfst maaltijd bij de accommodatie
- 20:00 - Vertoning van de natuurdocumentaire 'Nederland Onder Water' door regisseur Arthur de Bruin
- 21:00 - Zaklampvissen

Zondag 2 oktober

- 08:00 - Ontbijt en klaarmaken van de lunchpakketten
- 09:00 - Spullen inpakken en accommodatie aanvegen
- 10:00 - Inventarisatie van de verschillende gebieden in groepjes

Afbeelding 2.1: Scheppen in de Noordzee op Schiermonnikoog (foto: Annelinde Veenstra).

3 Deelnemers

Het vissenweekend is bezocht door 44 deelnemers in 2022. Hiervan hebben 36 personen deelgenomen aan het hele weekend. De overige deelnemers zijn alleen zaterdags en/of zondags met de dagexcursie mee geweest. Wederom kwamen deelnemers uit alle windstreken van het land en waren we met een divers en enthousiast gezelschap van alle leeftijden.

Afbeelding 3.1: Iedereen zit klaar voor de vissenquiz (foto: Jesper Berndsen).

4 Vissenquiz

De vissenquiz is gegeven door de winnaar van 2021: Remco Ploeg. Deze 'Fiskenkwis 2022 edysje Frysân' had een heerlijk Fries thema en was weer zeer uitdagend. Vragen varieerden van 'wat is de Friese visnaam van de vis op het plaatje' en 'jullie zien hier een verspreidingskaart in Friesland van een onbekende soort, welke soort is dit?' tot aan lastige rekensommen met vislengtes.

De vissenquiz werd uiteindelijk gewonnen door David Broek! David mag een jaar lang genieten van de wisselbeker en heeft de eer om tijdens het volgende vissenweekend de vissenquiz te mogen geven.

Afbeelding 4.1: De uitreikingsceremonie aan de winnaar David Broek (foto: Jesper Berndsen).

5 Resultaten

Met 28 verschillende waargenomen vissoorten, verspreid over 41 kilometerhokken, heeft het vissenweekend weer waardevolle data opgeleverd. Tiendoornige stekelbaars is de soort die in de meeste kilometerhokken, 17 van de 41, is aangetroffen. Qua aantal gevangen individuen staat de driedoornige stekelbaars bovenaan met 499 gevangen dieren.

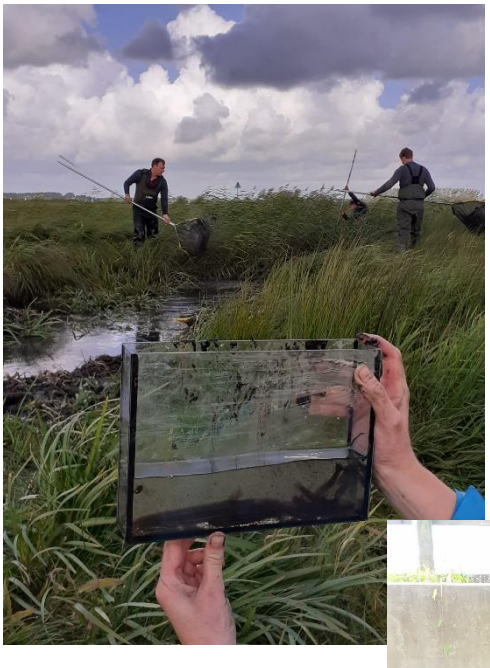
In tabel 5.1 zijn de aangetroffen vissoorten weergegeven met daarbij het aantal kilometerhokken waarin de soorten zijn aangetroffen. In bijlage 1 zijn de vangstlocaties van elke soort weergegeven op kilometerhok niveau.

Tabel 5.1: Vissoorten en het aantal kilometerhokken waarin de soort is aangetroffen tijdens het vissenweekend.

Soortnaam	Aantal kilometerhokken	Soortnaam	Aantal kilometerhokken
Aal	**3**	Marmergrondel	**13**
Baars	**15**	Pos	**4**
Bittervoorn	**6**	Riviergrondel	**6**
Blankvoorn	**9**	Roofblei	**1**
Brakwatergrondel	**2**	Ruisvoorn	**11**
Brasem	**4**	Snoek	**5**
Brasem of kolblei	**4**	Snoekbaars	**2**
Driedoornige stekelbaars	**7**	Tarbot	**1**
Goudharder	**1**	Tiendoornige stekelbaars	**19**
Goudvis	**1**	Vetje	**6**
Grote modderkruiper	**3**	Winde	**1**
Harder onbepaald	**2**	Zeelt	**19**
Kaukasische dwerggrondel	**7**	Zonnebaars	**5**
Kleine modderkruiper	**14**	Zwartbekgrondel	**4**
Kolblei	**6**	**Onderzochte hokken**	**41**
Kroeskarper	**1**		

6 Fotocollage

Tijdens het weekend zijn mooie foto's gemaakt. Onderstaand een sfeerimpressie van het weekend en leuke momenten met foto's van: Marco van den Akker, Fianne Bakker, Damian van Katwijk, Corné Koopmans, Henk van Lenen, Remco Ploeg, Annelinde Veenstra, Durk Venema en Suzan Wolters.

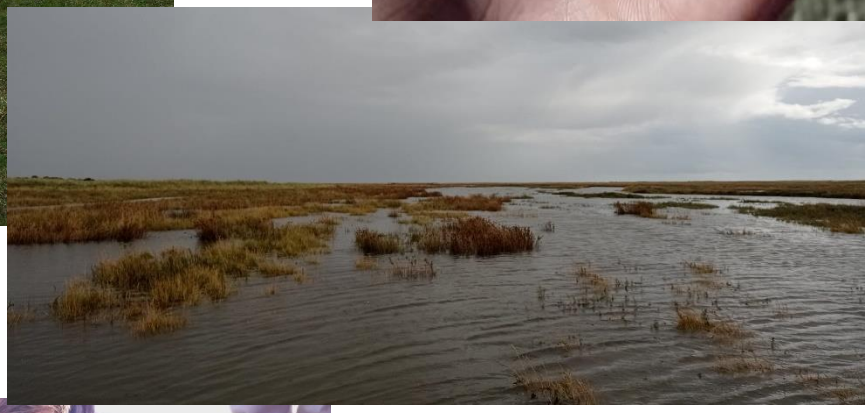

7 Ervaringen deelnemers

7.1 Vissenweekend 2022 door Corné Koopmans

Dit jaar voor het eerst aanwezig geweest bij het Ravon vissenweekend samen met 4 vrienden vanuit een vroegere studie. In Friesland, Nes-Akkrum. Eenmaal aangekomen hebben we onder het genot van een pilsje kennis gemaakt met de groep en werd de vissenquiz gehouden. Mooie activiteit om mee te beginnen en ondertussen een praatje te maken. Hierna kamers uitgezocht in het gebouw van De Berch van Zeilschool Pean waar we in verbleven. Diezelfde avond nog de mogelijkheid aangenomen om te gaan nachtvissen met zaklampen. Rond het gebied van de Veenhoop zijn we op pad gegaan. Langs een kanaal hadden we vooral baarzen en snoek. Leuke bonussen waren een vos, watersnip en overvliegende roerdomp in de zaklamp. Na wat gewone dwergvleermuizen in de auto terug gegaan. De volgende ochtend na het ontbijt opgegeven voor de excursie naar Van Oordt's Mersken met als hoofddoel de grote modderkruiper. Op verschillende plekken hier een poging gedaan, maar deze bleek toch nog lastig te zijn hier. Na op verschillende plekken marmergrondel, kleine modderkruipers, zeelten, baarzen en kolbleien gevangen te hebben hadden we op de laatste locatie een grote modderkruiper!

Afbeelding 7.1: Op de laatste locatie: de eerste grote modderkruiper (foto: Corné Koopmans)

Voor mij de eerste keer deze mooie soort gezien te hebben. Met dank aan de vangkunsten van Youp van den Heuvel. Bij terugkomst van de excursie hebben we gegeten en de film "Een blik onderwater" gekeken. Deze al eerder gezien, maar erg mooi nog eens te bekijken. Hierna nog gekeken hoe wat heren buiten een net door de vaart haalde met een bootje en ook hier nog wat soorten uit konden vissen. De volgende dag alweer de laatste excursie dag die we begonnen in Aengwirder- of Tjalleberterkrite. Hier was het vooral wat er verwacht werd met, kleine modderkruiper, zeelt, tiendoornige stekelbaars en snoek. Een leuke was

nog een kroeskarper die nog niet veel gevangen was in de wijde omgeving. Tot slot De Deelen nog even aangedaan met onder anderen ruisvoorn, pos, kleine modderkruiper en zeelt.

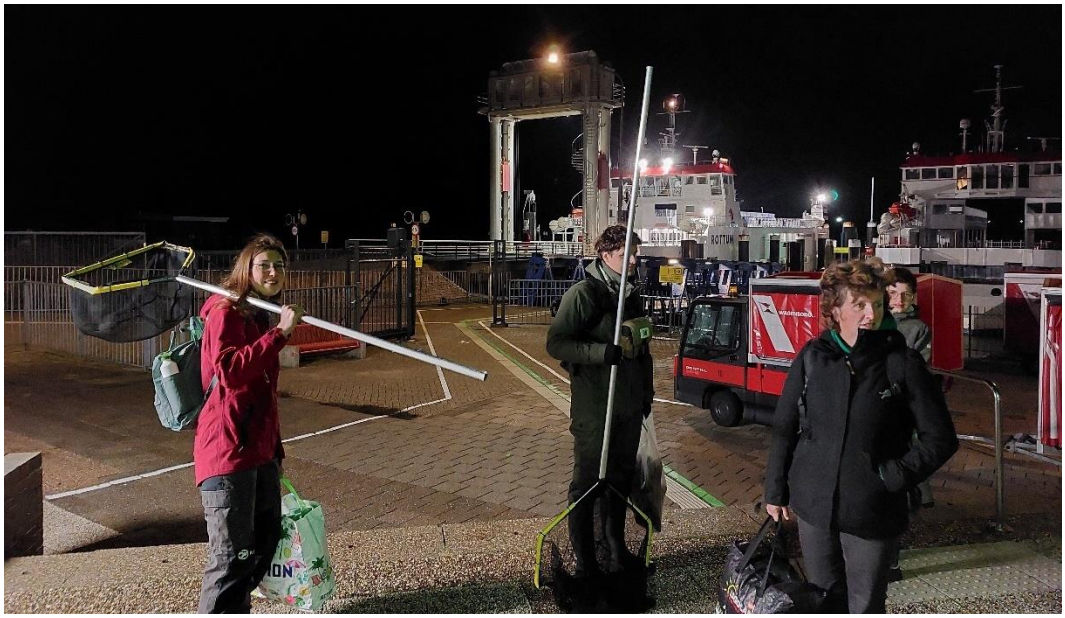

Afbeelding 7.2: Groepsfoto bij de grote modderkruiper plek (foto: Youp van den Heuvel).

7.2 Een dagje Schiermonnikoog door Jesper Berndsen

Voor één excursiegroep ging de wekker zaterdags wel erg vroeg: om half 5. Wij moesten namelijk de eerste boot naar Schiermonnikoog halen! Op het eiland is een oude waarneming bekend van zonnebaars, ons doel was om dit water te inventariseren om te kijken of deze soort nog aanwezig is. Daarnaast stonden een aantal andere zoete wateren en de Noordzeekust op de planning om bezocht te worden. Waarnemingen van zoetwatervissen op Schiermonnikoog zijn schaars, op een Waddeneiland zal iemand ook eerder met zwemkleding aan gaan scheppen in de zee dan in een sloot of duinwater. Het was dan ook een verassing wat we gingen aantreffen. Doordat het eiland beperkt leefgebied biedt voor zoetwatervis waren onze verwachtingen echter niet heel hoog qua soortendiversiteit aan zoetwatervis.

Met een groep van acht personen vertrokken wij om 6 uur 's ochtends met de boot vanaf Lauwersoog naar het, naar horen zeggen, mooiste Waddeneiland van Nederland. We werden wel een beetje gek aangekeken met onze schepnetten en waadpakken op de boot, maar dat is iedereen wel gewend denk ik. Ik wil hier benadrukken dat wij op het eiland nieuwe (schone) schepnetten hebben gebruikt en onze waadpakken grondig hebben schoongemaakt en ontsmet voorafgaand aan het eilandbezoek. Dit alles om te voorkomen dat wij onbedoeld exotische planten of (amfibie)ziektes op dit eiland introduceren dat 'in theorie' hiertegen goed beschermd is door zijn geïsoleerde ligging.

Afbeelding 7.3: Wachtend in de haven tot we de boot op mogen (foto: Jesper Berndsen).

Na een mooie boottocht, waarbij enkele zeehonden zijn gezien, kwamen wij met het eerste licht aan op het eiland. Schiermonnikoog zelf is autoluw, dus om ons te verplaatsen hebben wij fietsen gehuurd. Natuurmonumenten was zo aardig om ons fietskarren te lenen, zodat wij niet alles in de hand hoefden te houden tijdens het fietsen. Allereerst is de Westerplas door ons bezocht samen met enkele omliggende sloten. Hier vingen wij driedoornige- en tiendoornige stekelbaars en een leuke bijvangst was een zwartbuikgeelgerande waterroofkever. Helaas kwam Fianne hier flink vast te zitten in de zachte bodem. Het duurde even, maar gelukkig kon ze op eigen kracht weer bij de oever opgekomen. Hierna restte haar nog een tweede moeizame tocht door een dichtbegroeid wilgenbos op de oever. Na dit avontuur besloten we dus eerst maar eens een welverdiende bak koffie, voor Fianne, te gaan drinken in het dorp. Dit was goed gepland want zodra we in het café zaten liet de eerste zware regenbui van die dag zich zien.

Afbeelding 7.4: Op de fiets naar de eerste locatie, 's ochtends was het nog mooi zonnig weer (foto: Jesper Berndsen).

Na een lekkere bak koffie en thee gingen wij in twee groepen op pad in de regen die het grootste deel van de middag aanhield. Eén groep richtte zich op de zoete wateren van het eiland, de andere ging scheppen in de Noordzee. In de branding zijn een boel brakwatergrondels, garnalen en enkele tarbotten gevangen. De vangst in het zoete water bestond uit drie- en tiendoornige stekelbaars en ook goudvis werd gevangen. Zonnebaars was gelukkig niet meer aanwezig, maar hiervoor in de plaats is dus goudvis gekomen.

Afbeelding 7.5: Boven: Westerplas. Midden: het duinwater met de oude zonnebaars waarneming en onder: scheppen in de Noordzee met RAVON- en garnalennetjes (foto's: Annelinde Veenstra).

Toen onze groepen weer samenkwamen hebben wij een mooie kreek bezocht op het eiland. Het was een eindje fietsen en het was ook vloed waardoor het fietspad deels was overstroomd met zeewater. Met flink scheppen vingen wij in de kreek meerdere brakwatergrondels, enkele jonge harders (soort onbekend), strandkrabben en ribkwallen.

Afbeelding 7.6: De kreek (foto: Jesper Berndsen).

Na de kreek gingen wij op pad naar het laatste water van de dag: de Berkenplas. Dit leverde helaas geen nieuwe soorten meer op maar wel meer driedoornige stekelbaars en goudvis. Vermoeid maar voldaan gingen we terug naar het dorp Schiermonnikoog om de fietsen in te leveren en de dag af te sluiten met een lekkere maaltijd voordat wij met de boot terug konden naar het vaste land. Ondanks dat we weinig vissoorten hebben gevangen was het een erg leuke dag op dit mooie eiland waar we al fietsend veel van hebben gezien.

Afbeelding 7.7: Het laatste viswater van de dag: de Berkenplas (foto: Jesper Berndsen).

8 Dankwoord

Het RAVON-vissenweekend van 2022 is mede mogelijk gemaakt door verschillende organisaties. Wij willen graag Wetterskip Fryslân, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, It Fryske Gea en Sportvisserij Fryslân hartelijk bedanken voor de medewerking en het verlenen van toestemming voor het betreden van hun terreinen en het vissen in hun wateren.

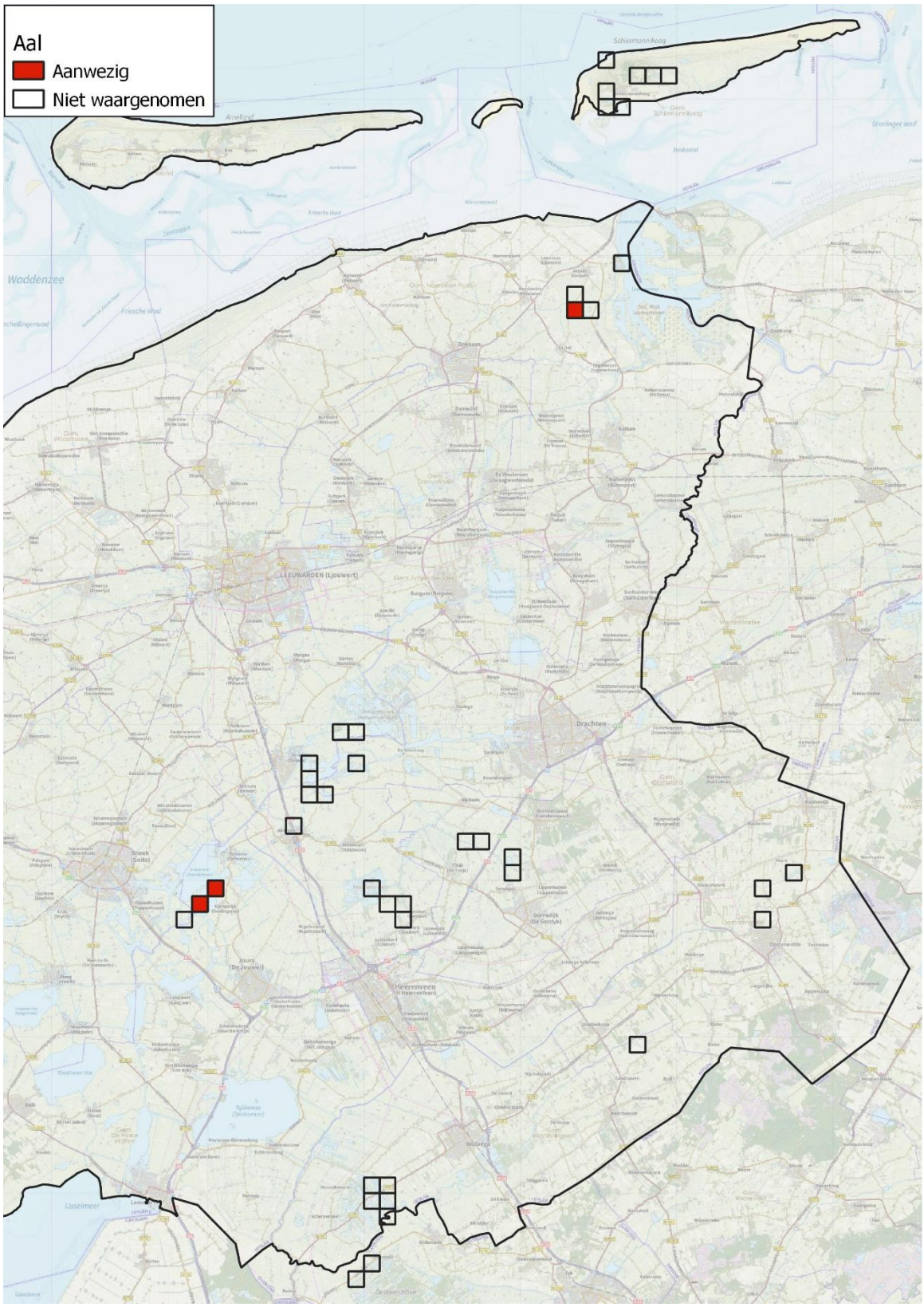
Remco Ploeg wordt bedankt voor het in elkaar zetten van een leuke en uitdagende vissenquiz.

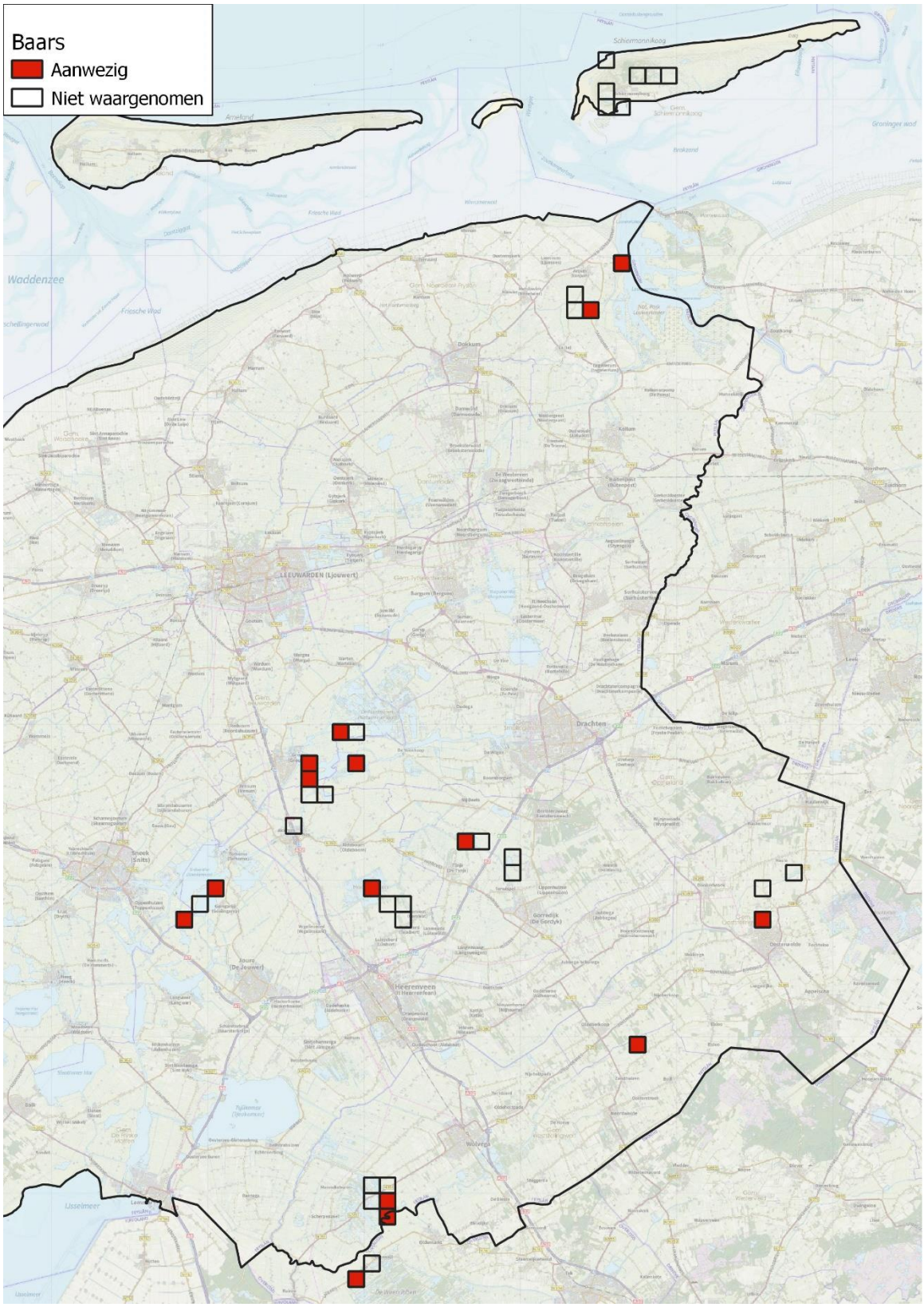
Wij bedanken Wetterskip Fryslân, Vivara en ACO hartelijk voor hun financiële bijdrage aan het vissenweekend 2022.

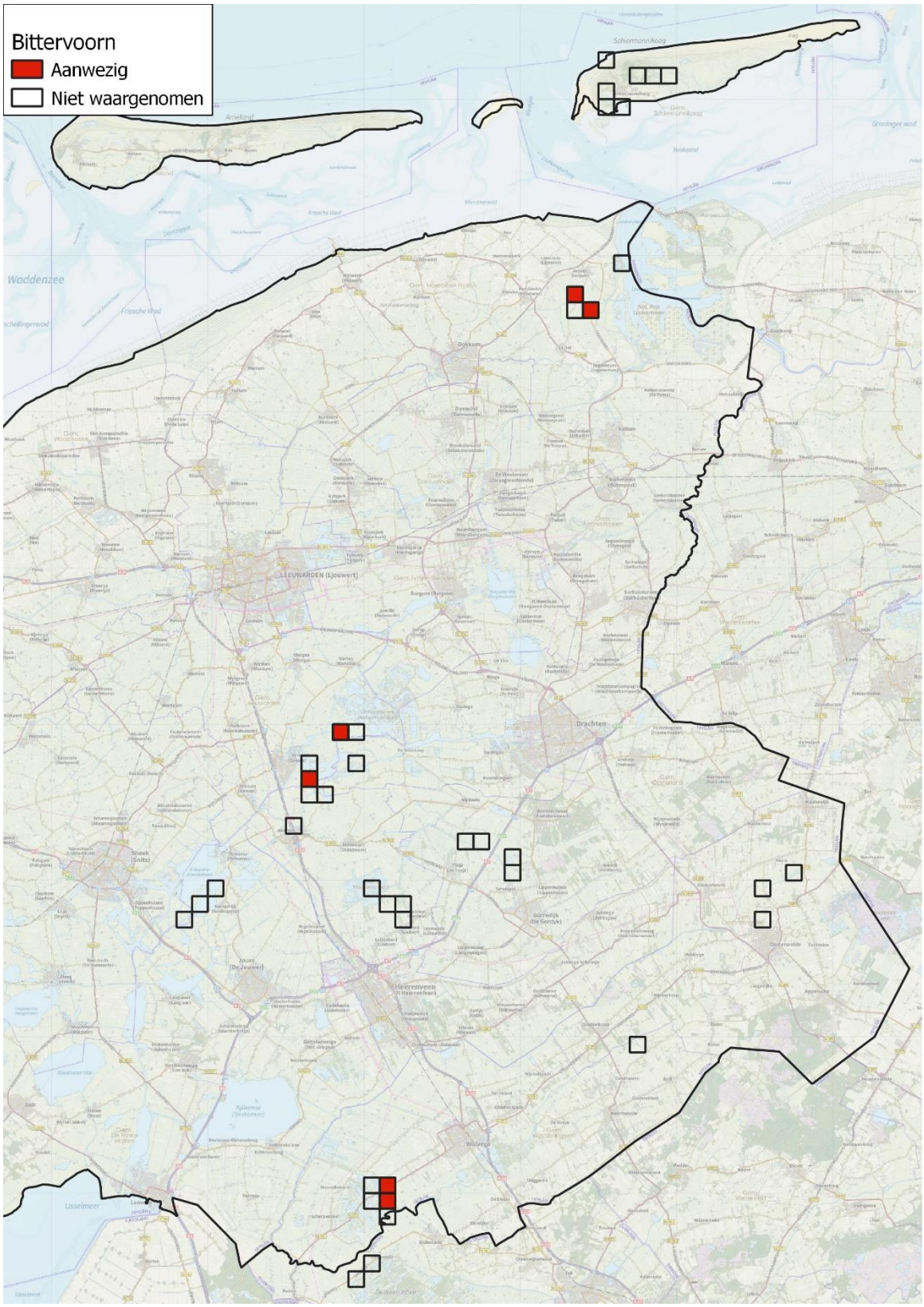
Tot slot willen wij alle deelnemers bedanken voor hun enthousiasme en inzet. Wij hopen jullie allemaal terug te zien tijdens het vissenweekend van 2023 in de provincie Noord-Brabant tijdens het weekend van 8 t/m 10 september. Aanmelden kan al via www.ravon.nl/vissenweekend

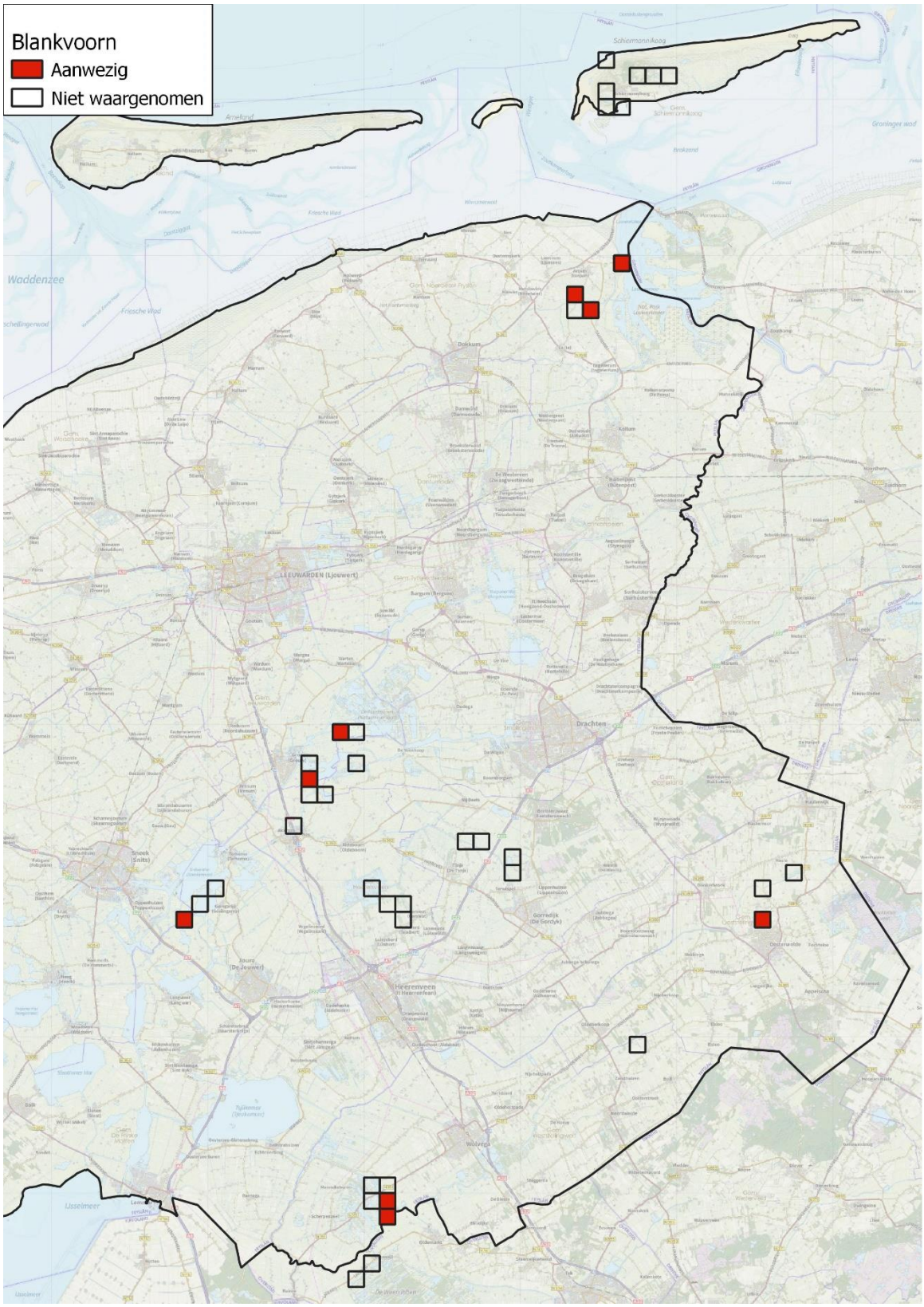
9 Bijlage 1: verspreidingskaarten

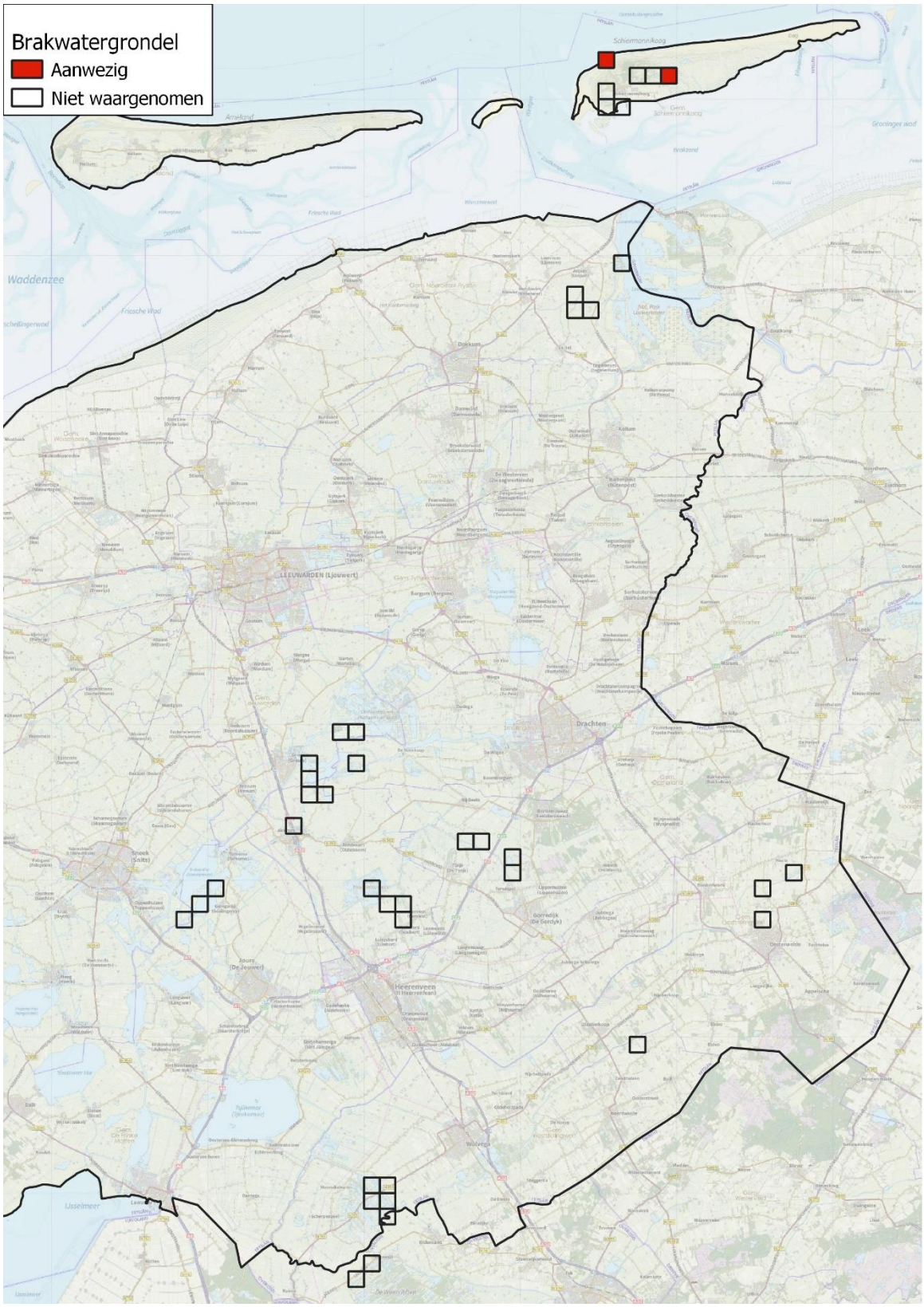
De verspreidingskaarten per soort zijn weergegeven op alfabetische volgorde. Kilometerhokken waar de betreffende soort is aangetroffen zijn rood gemarkeerd.

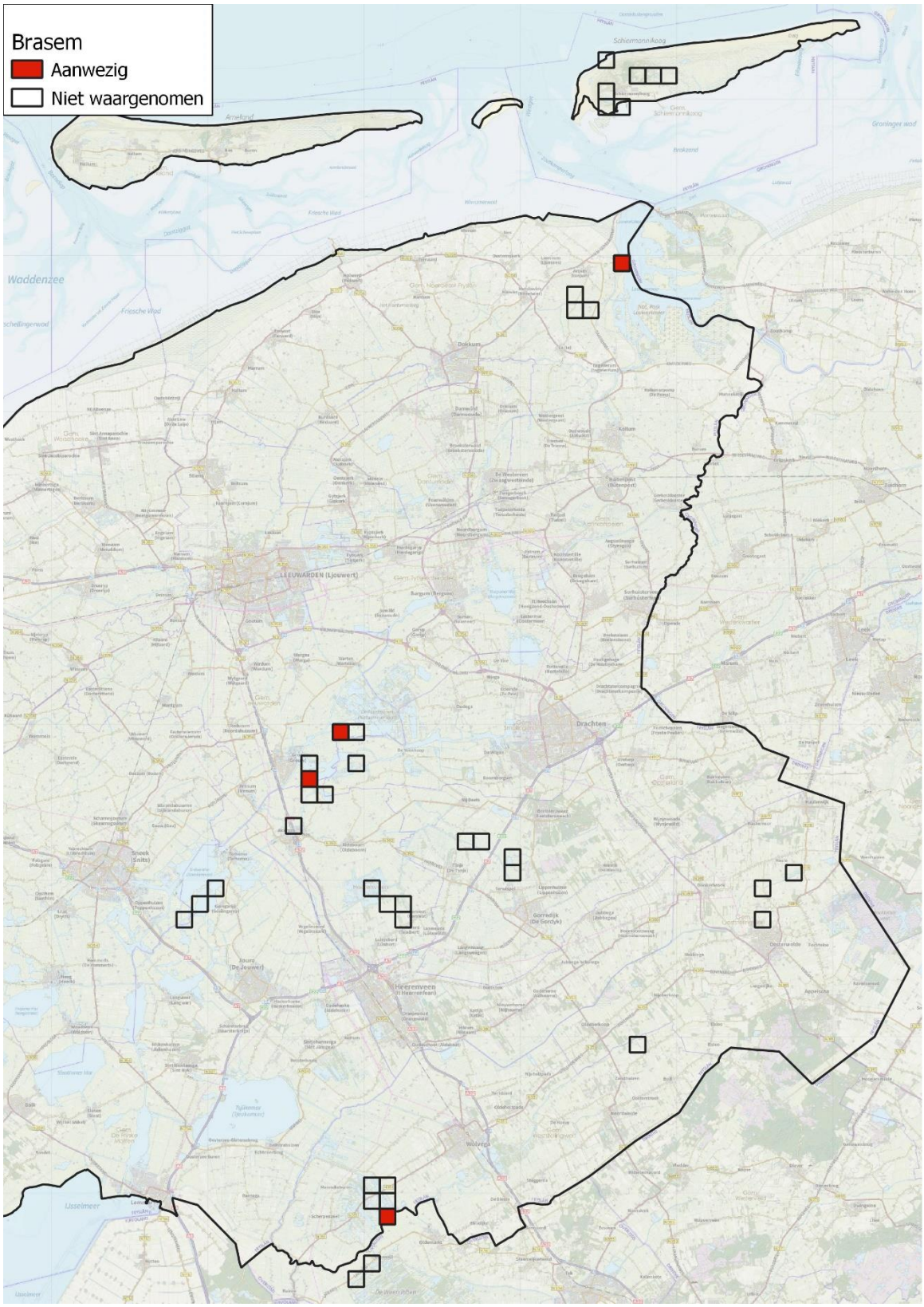

Aal
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

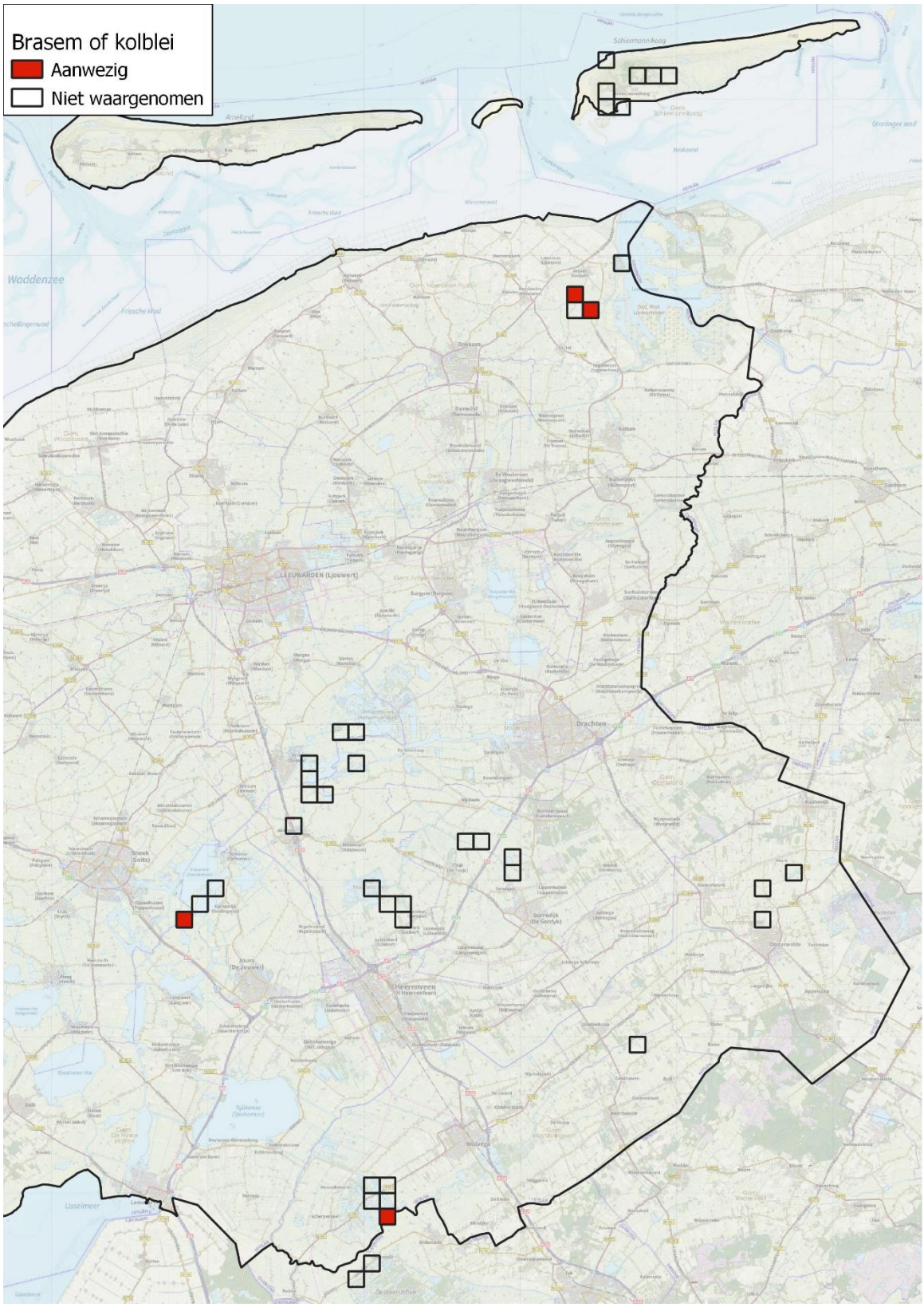

Baars
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

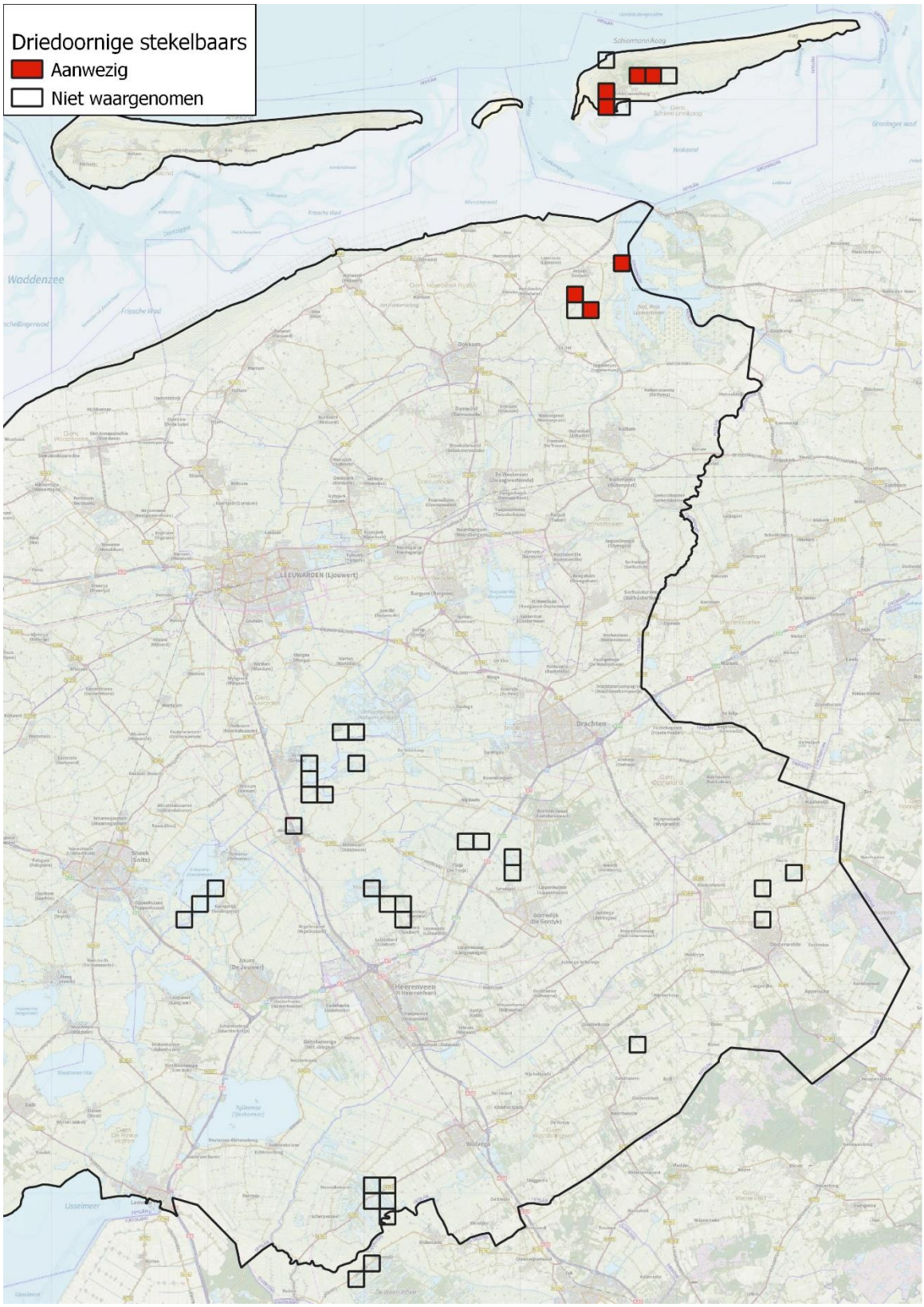

Bittervoorn
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

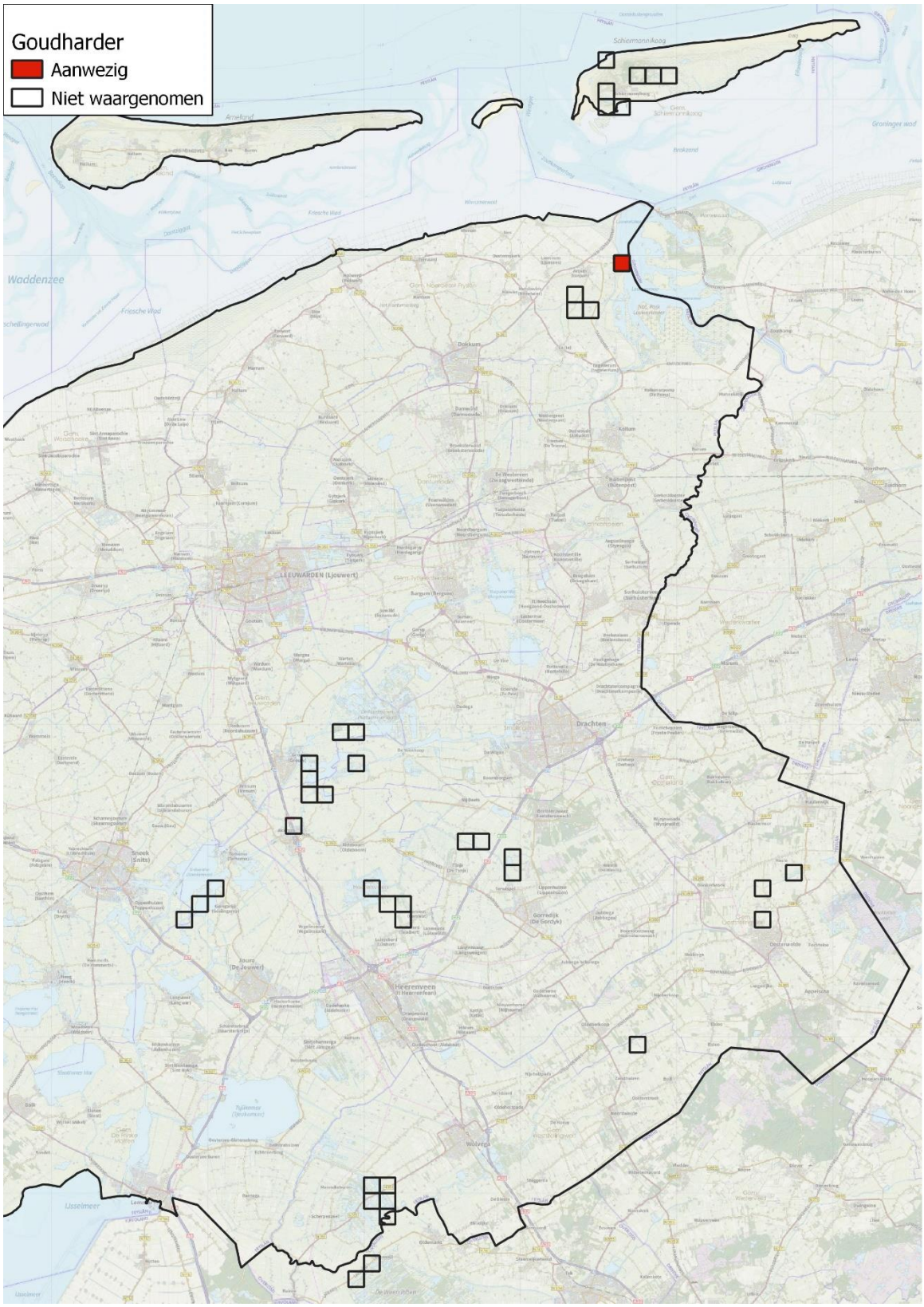

Blankvoorn
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

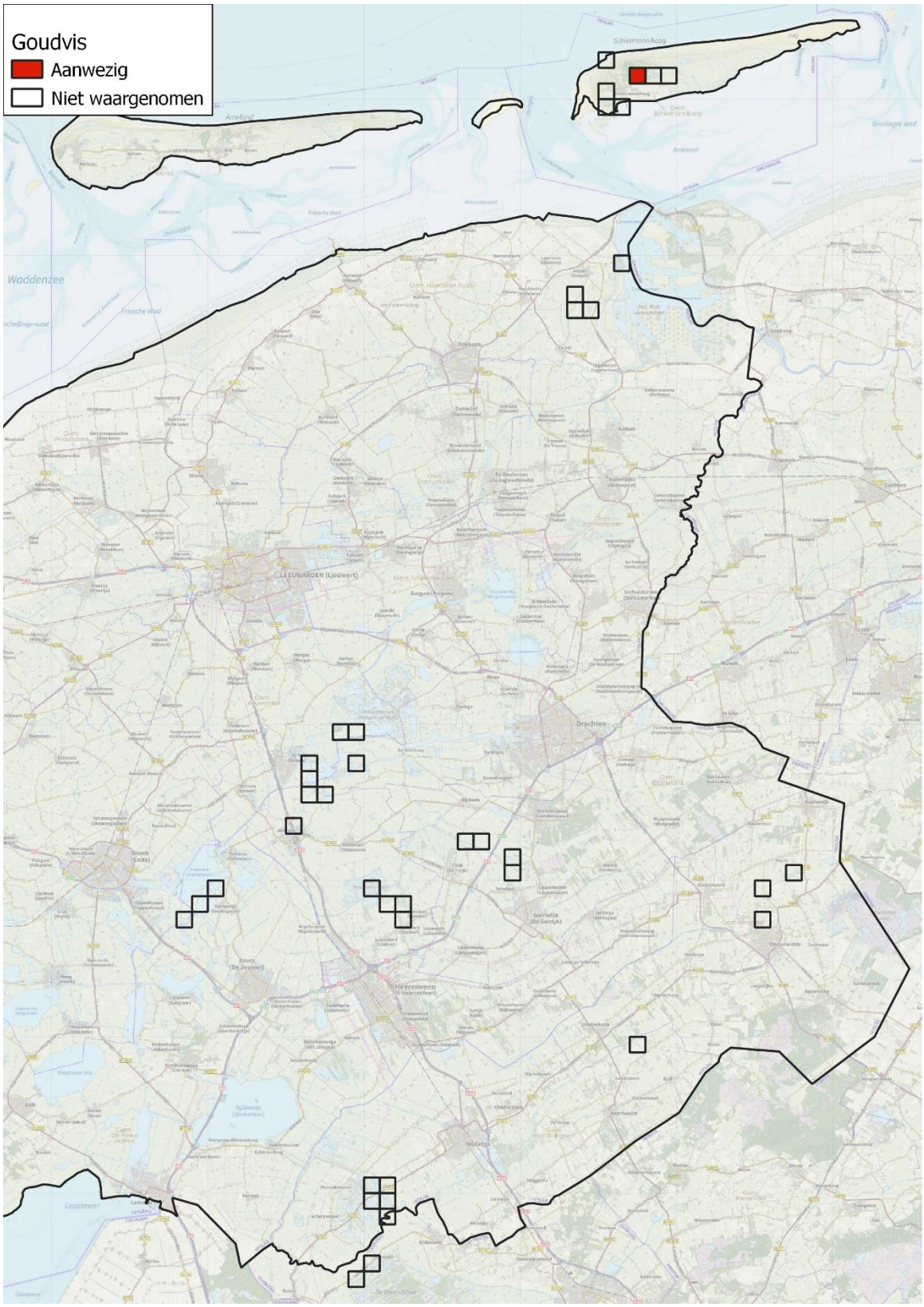

Brakwatergrondel
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
Ijsselmeer

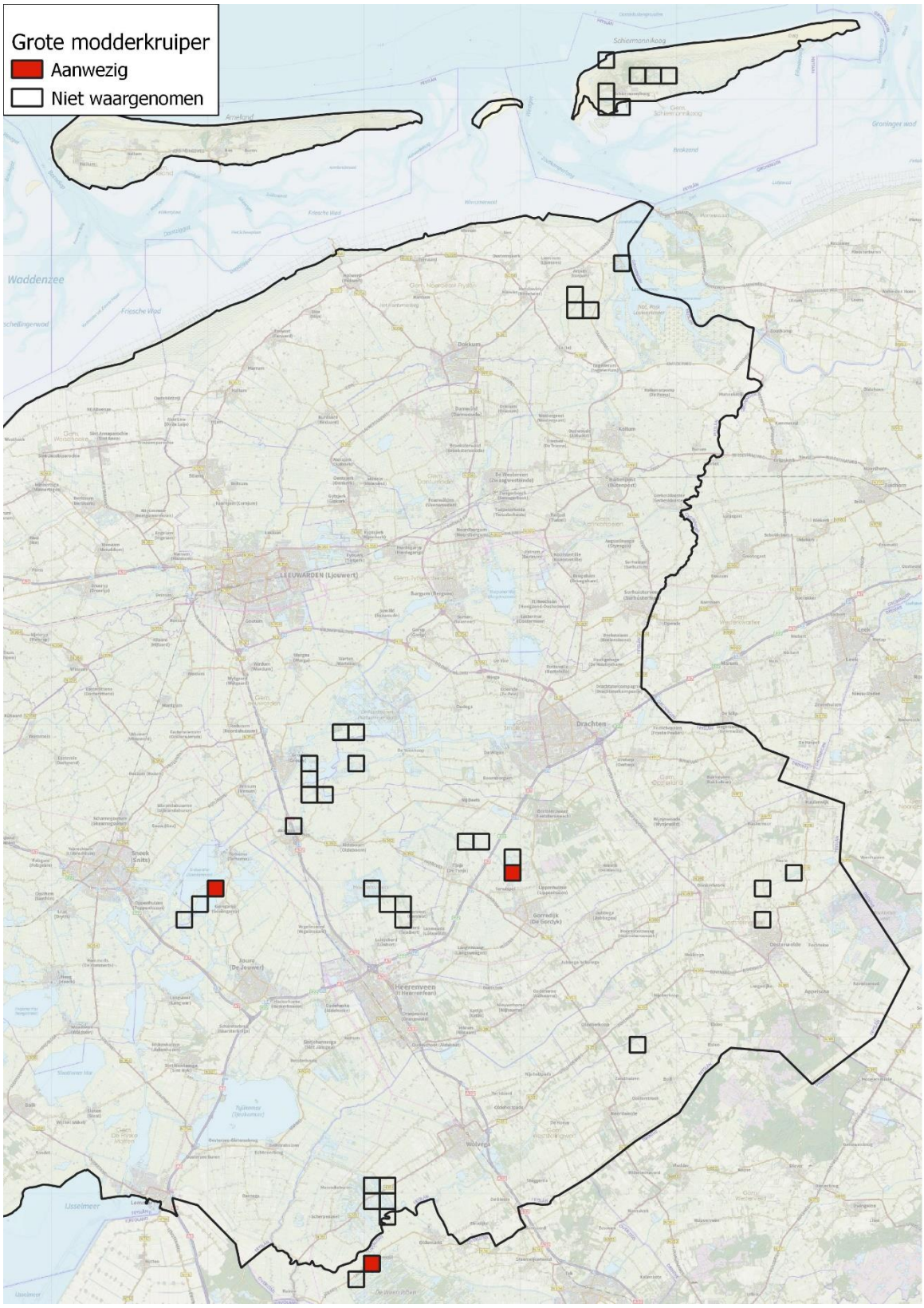

Brasem
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

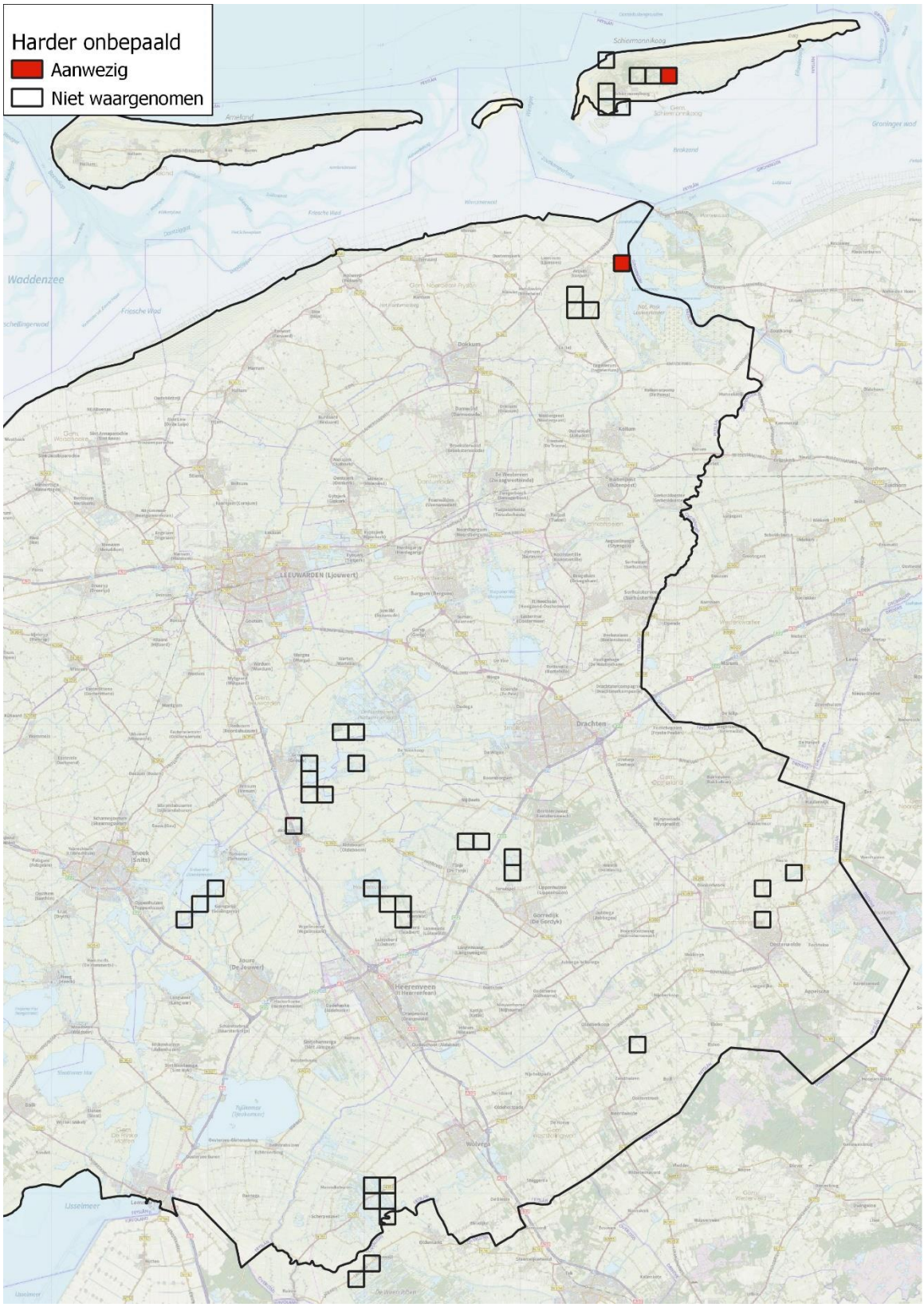

Brasem of kolblei
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

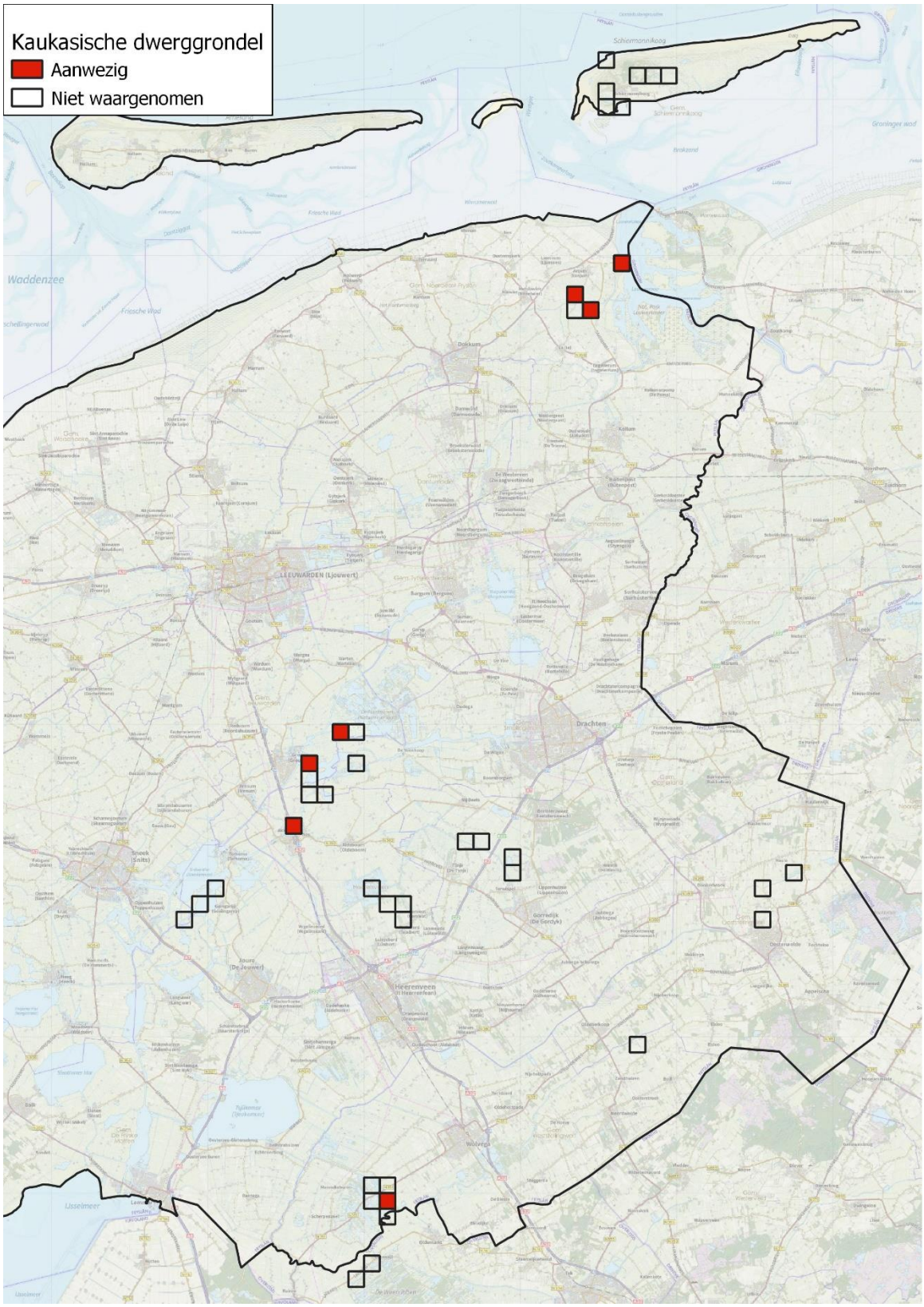

Driedoornige stekelbaars
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
Friesche Wad
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

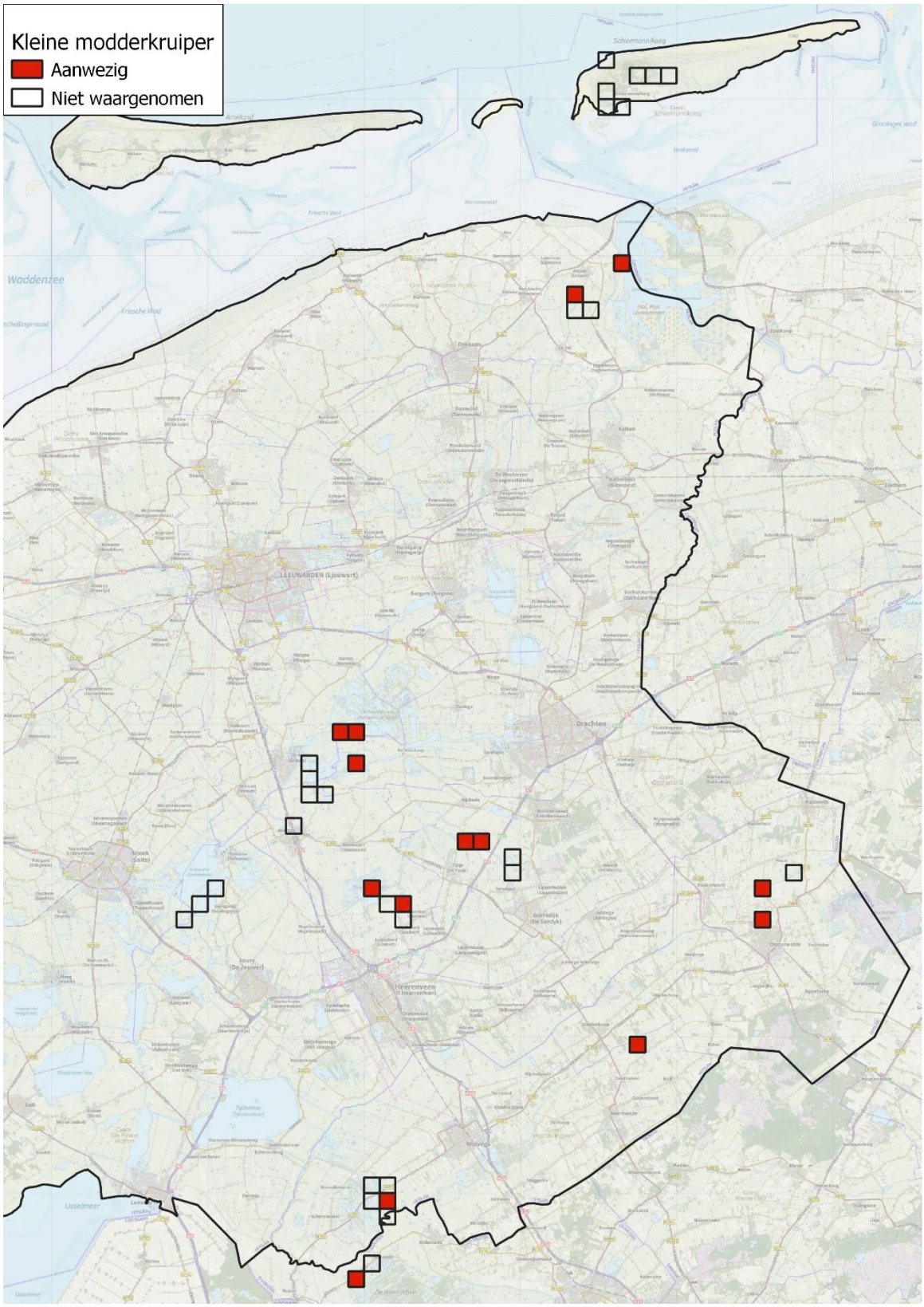

Goudharder
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

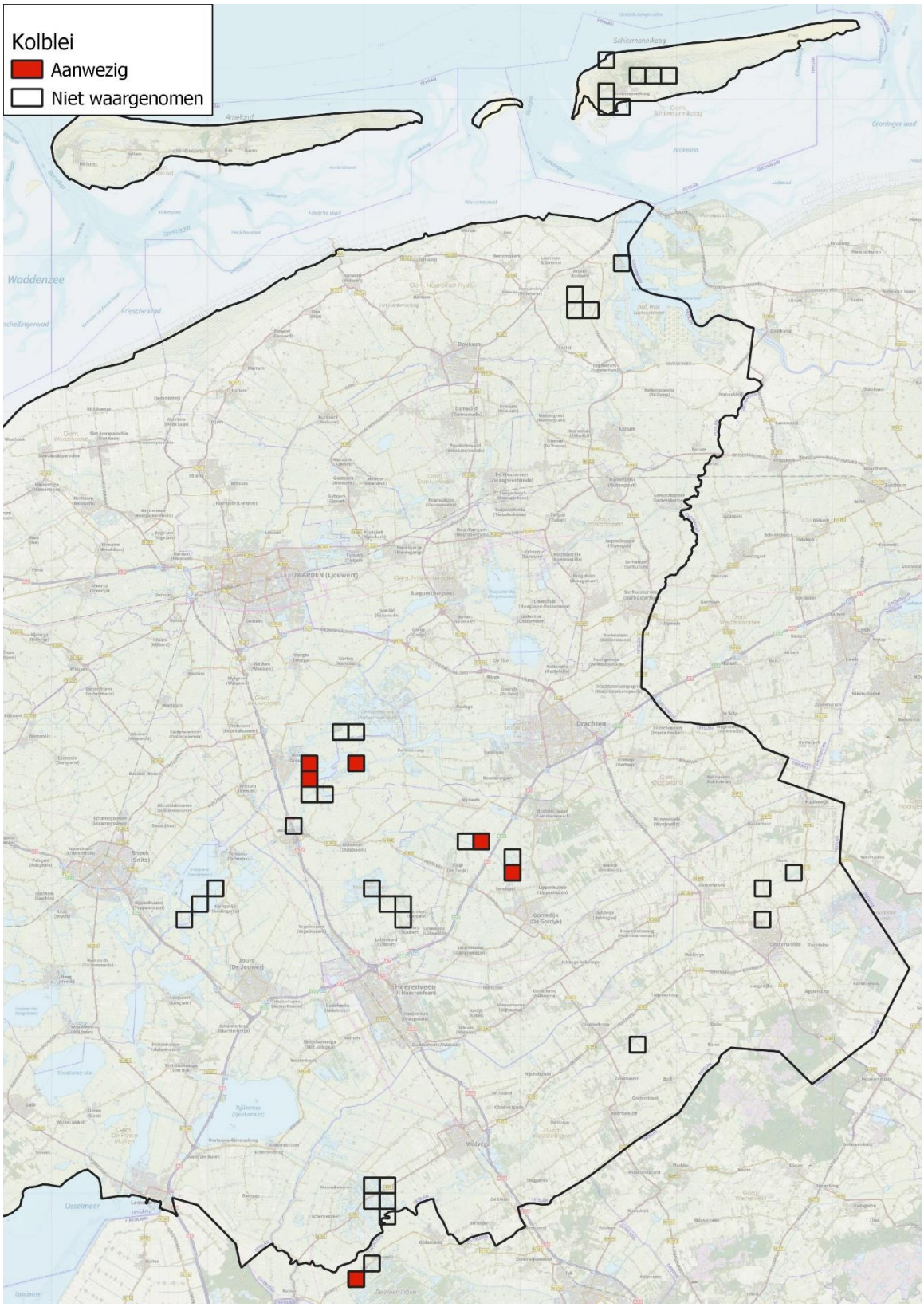

Goudvis
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

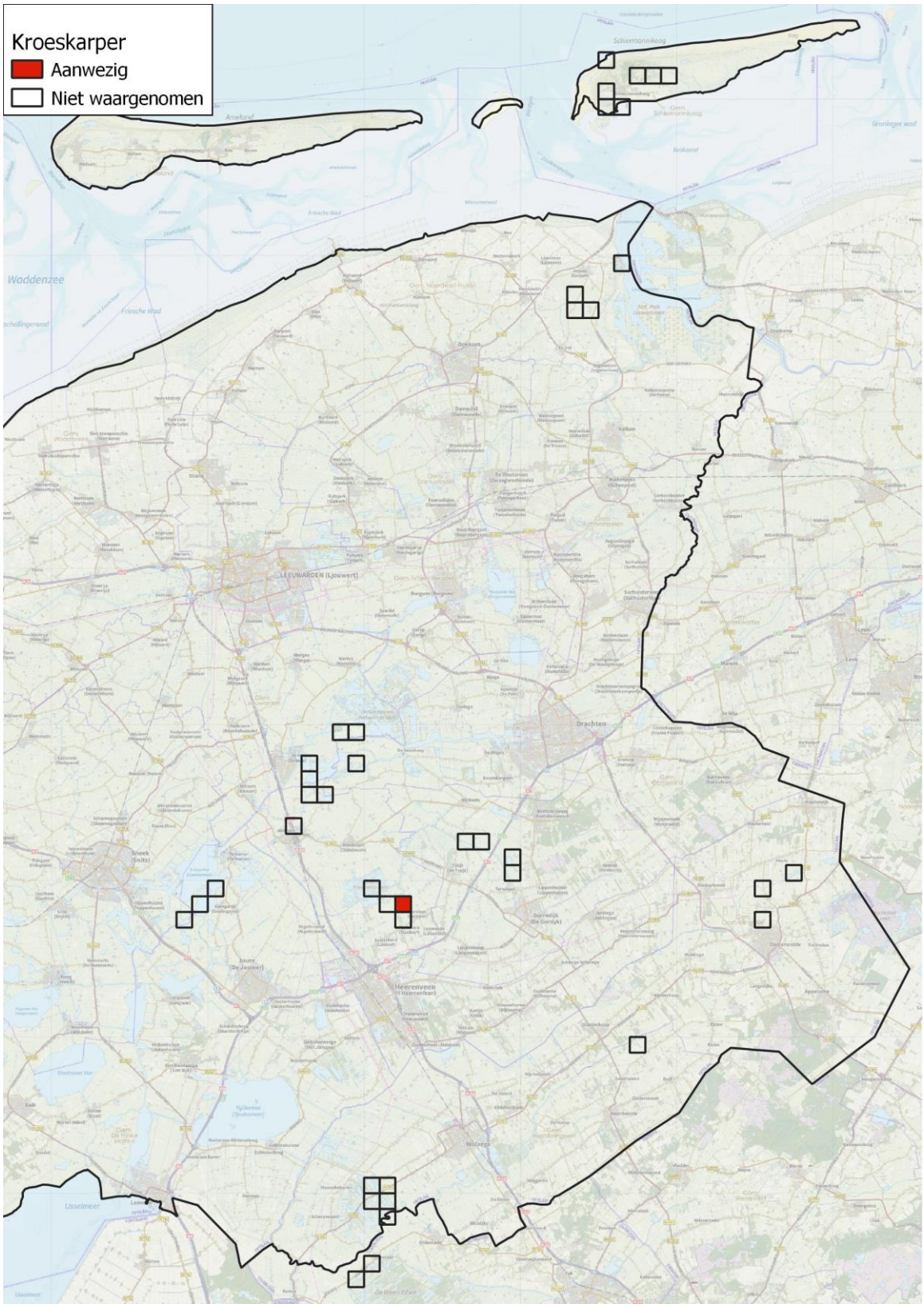

Grote modderkruiper
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

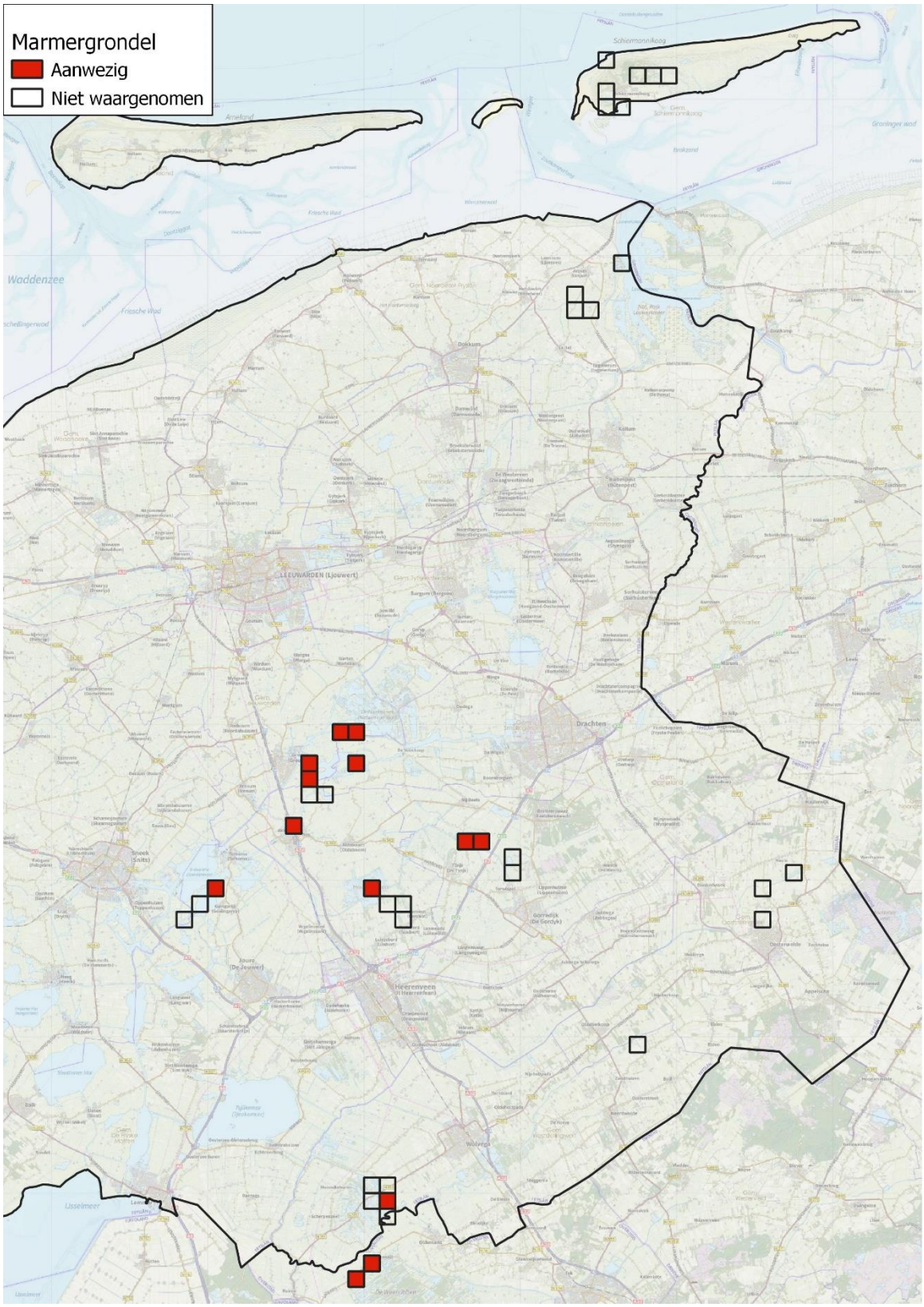

Harder onbepaald
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
Ijsselmeer

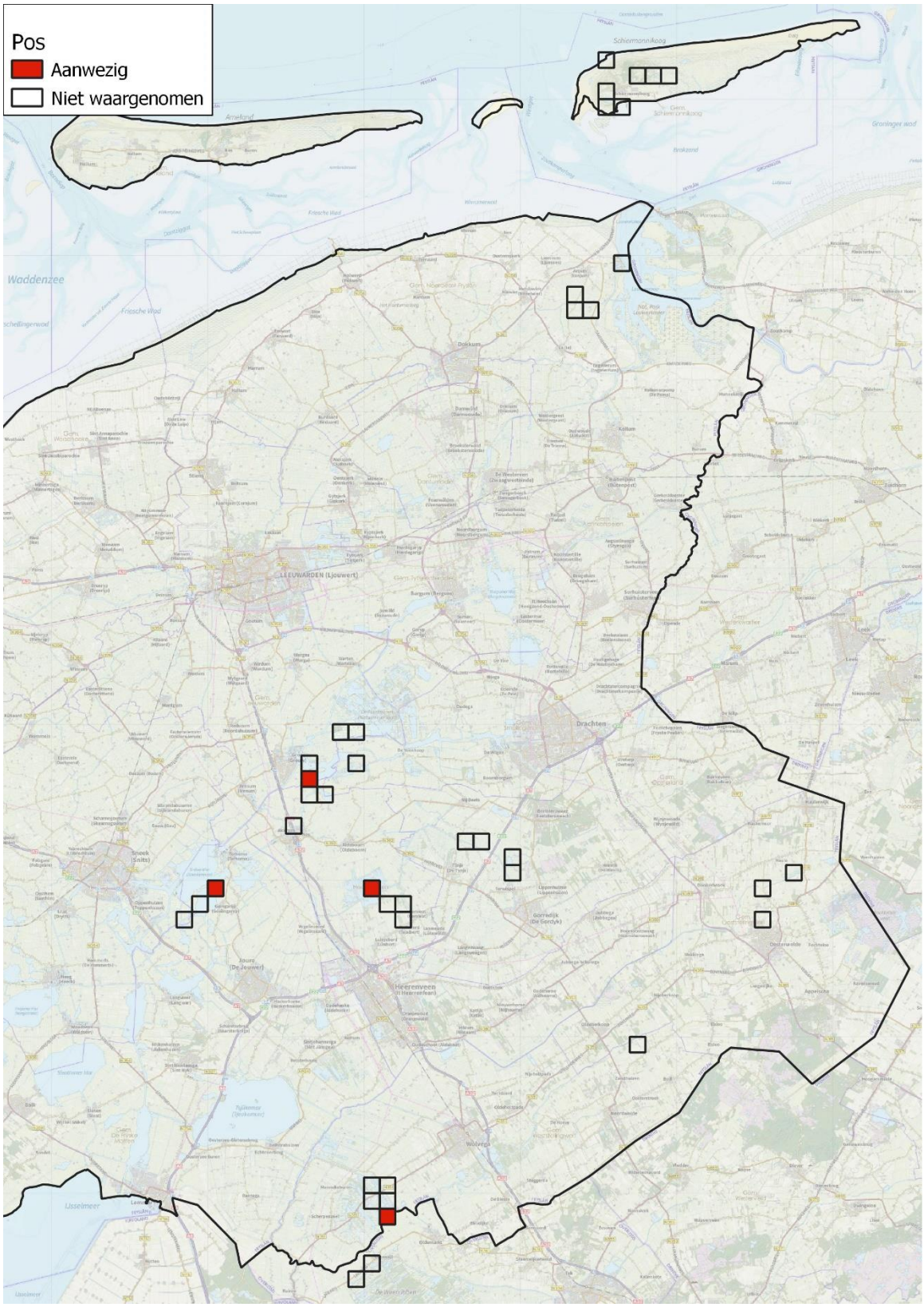

Kaukasische dwerggrondel
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

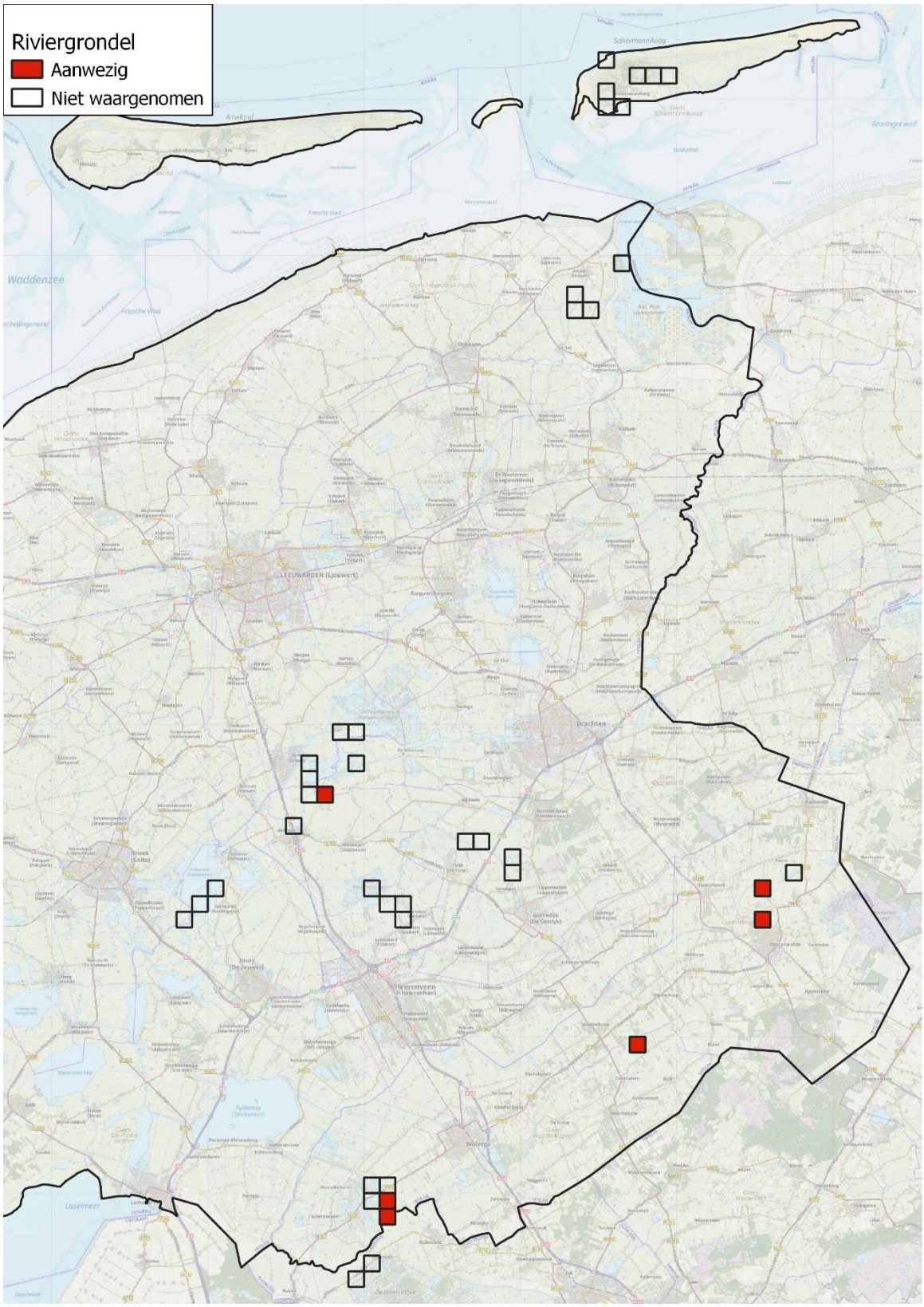

Kleine modderkruiper
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

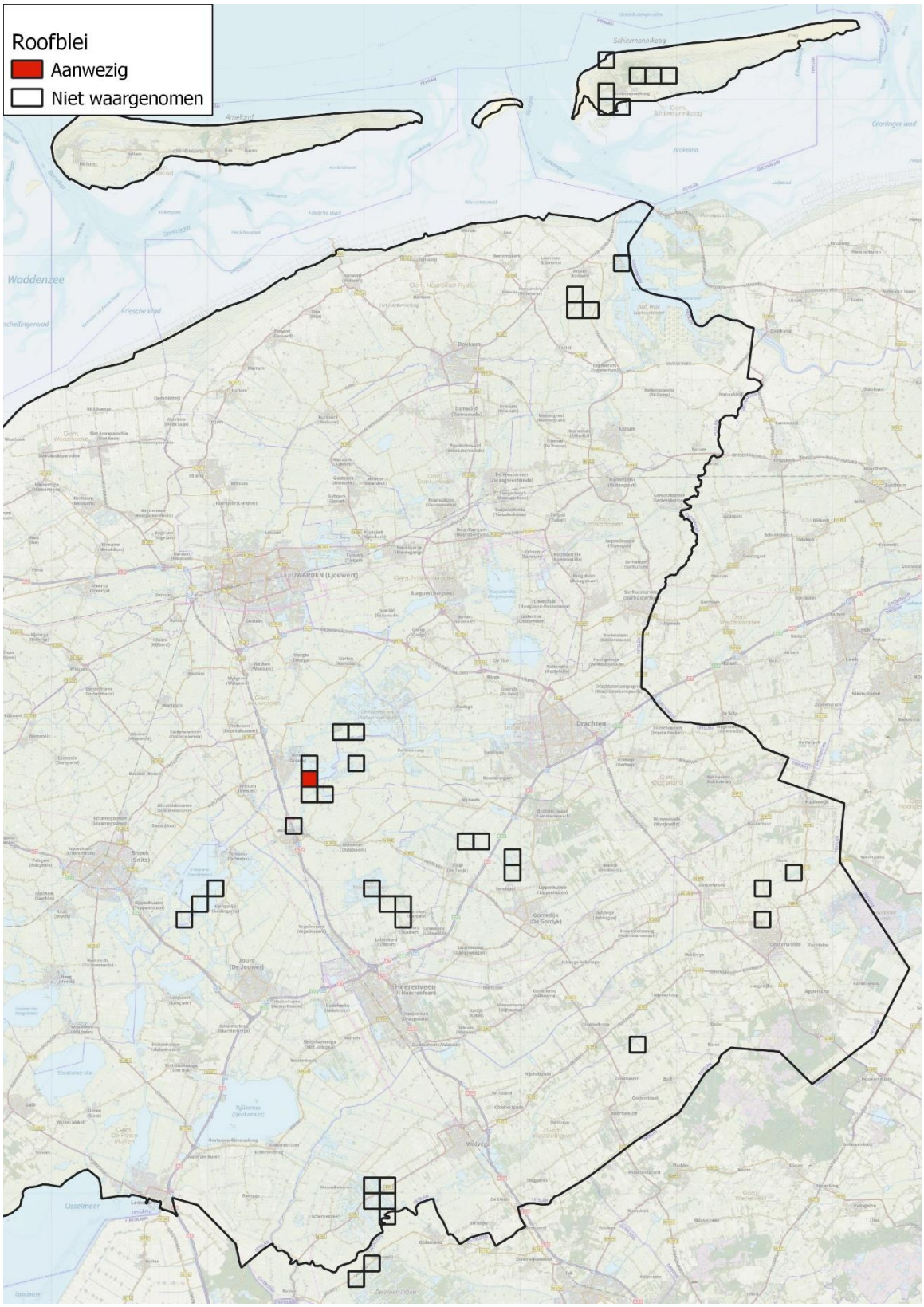

Kolblei
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

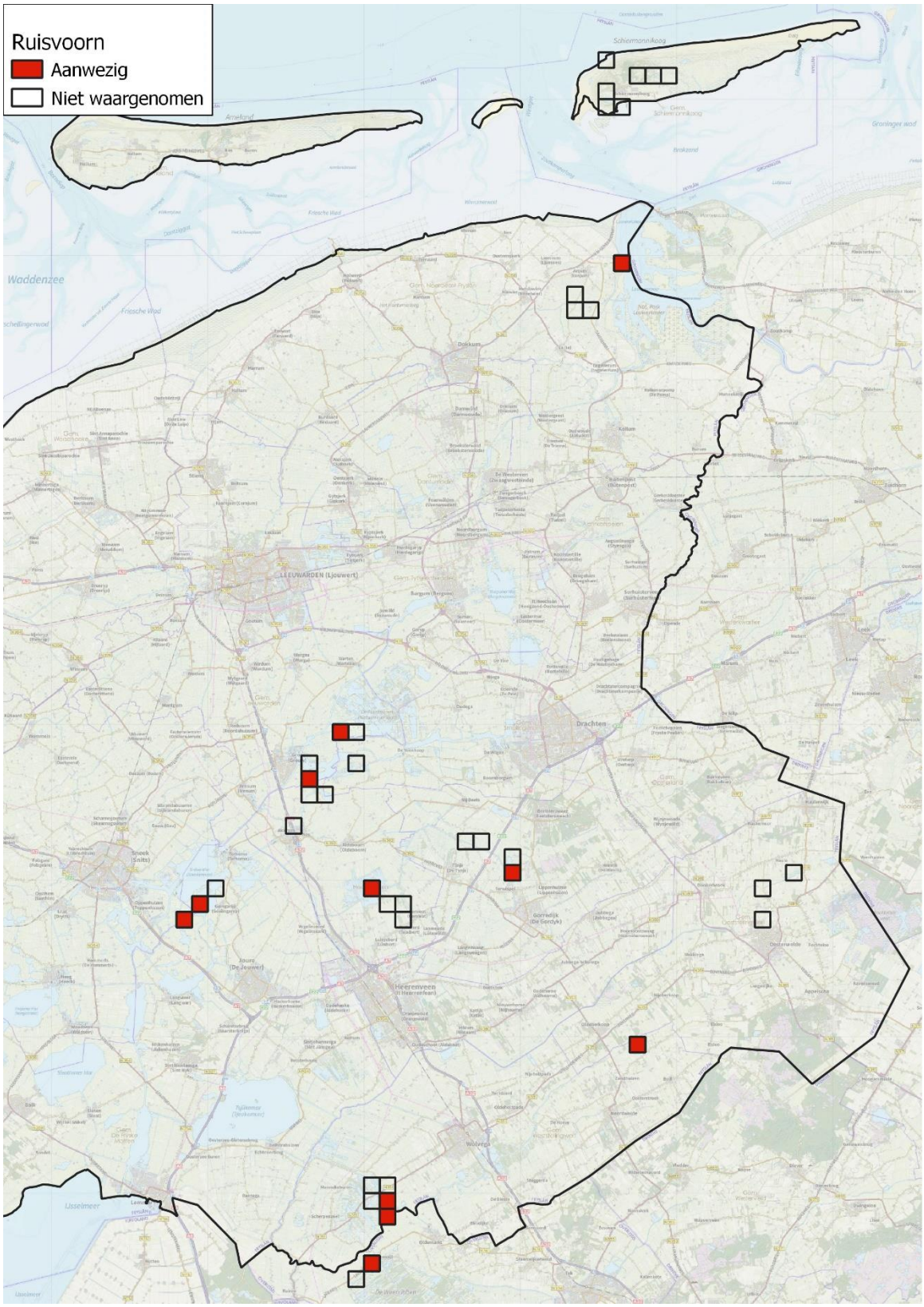

Kroeskarper
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

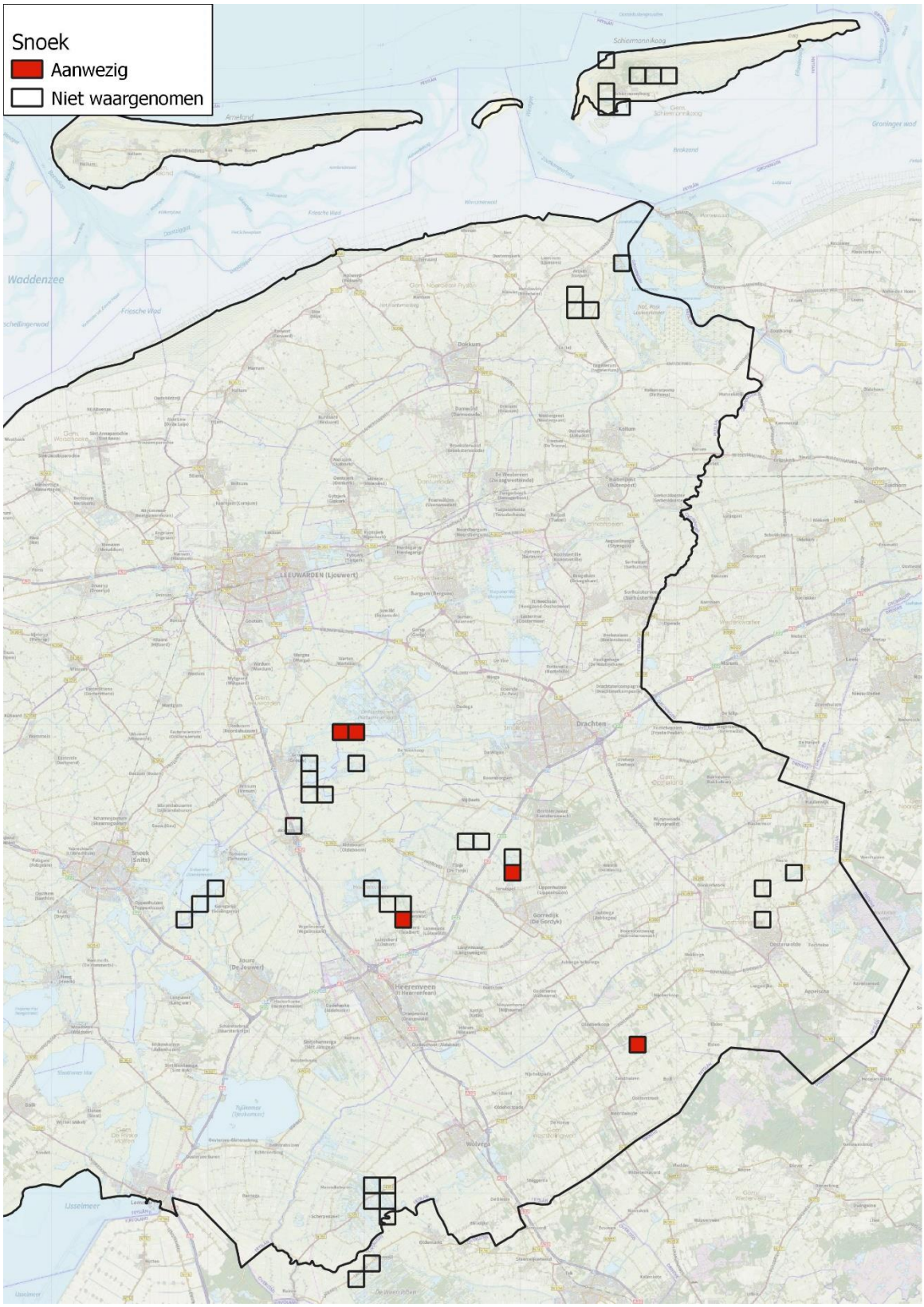

Marmergrondel
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

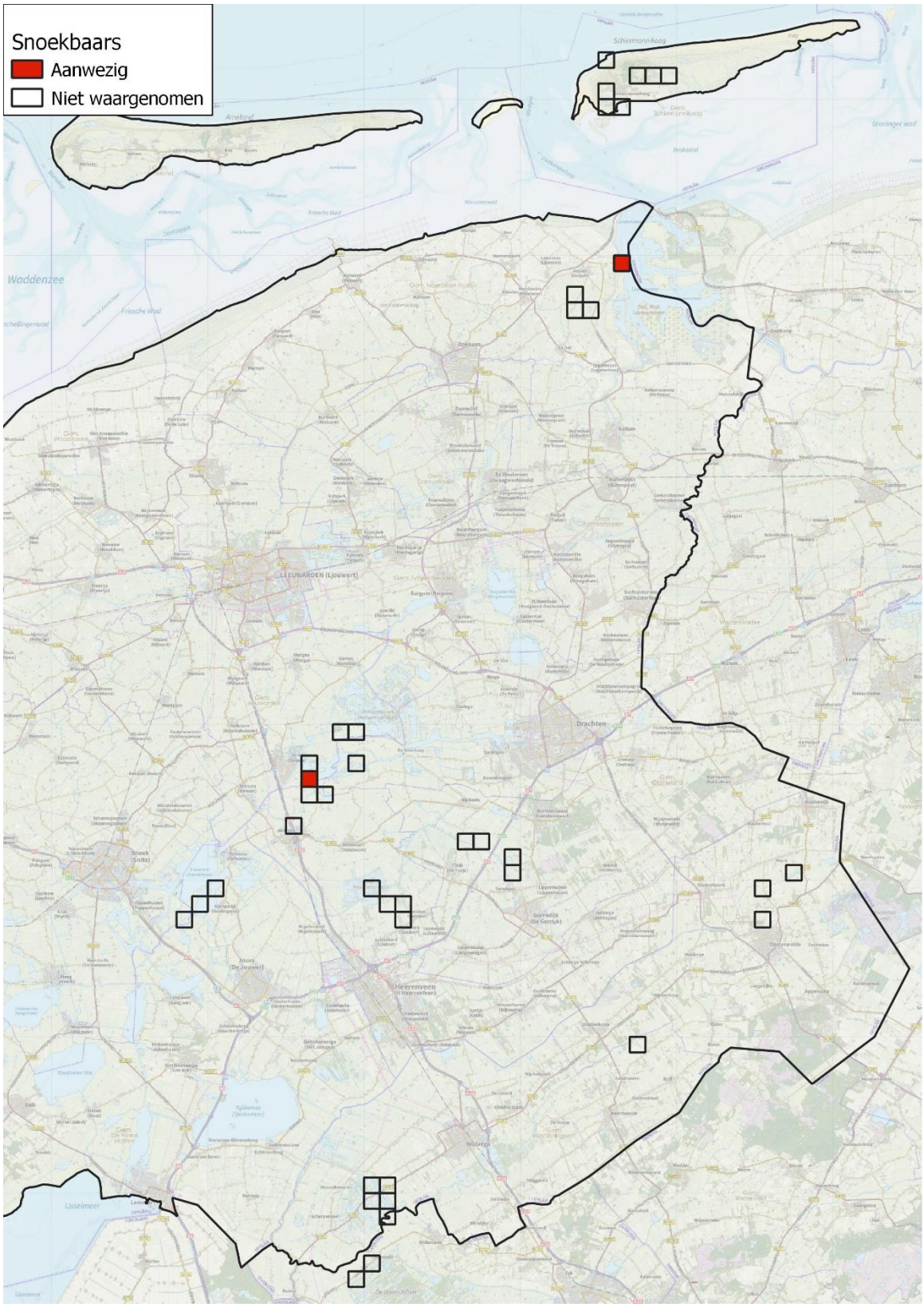

Pos
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

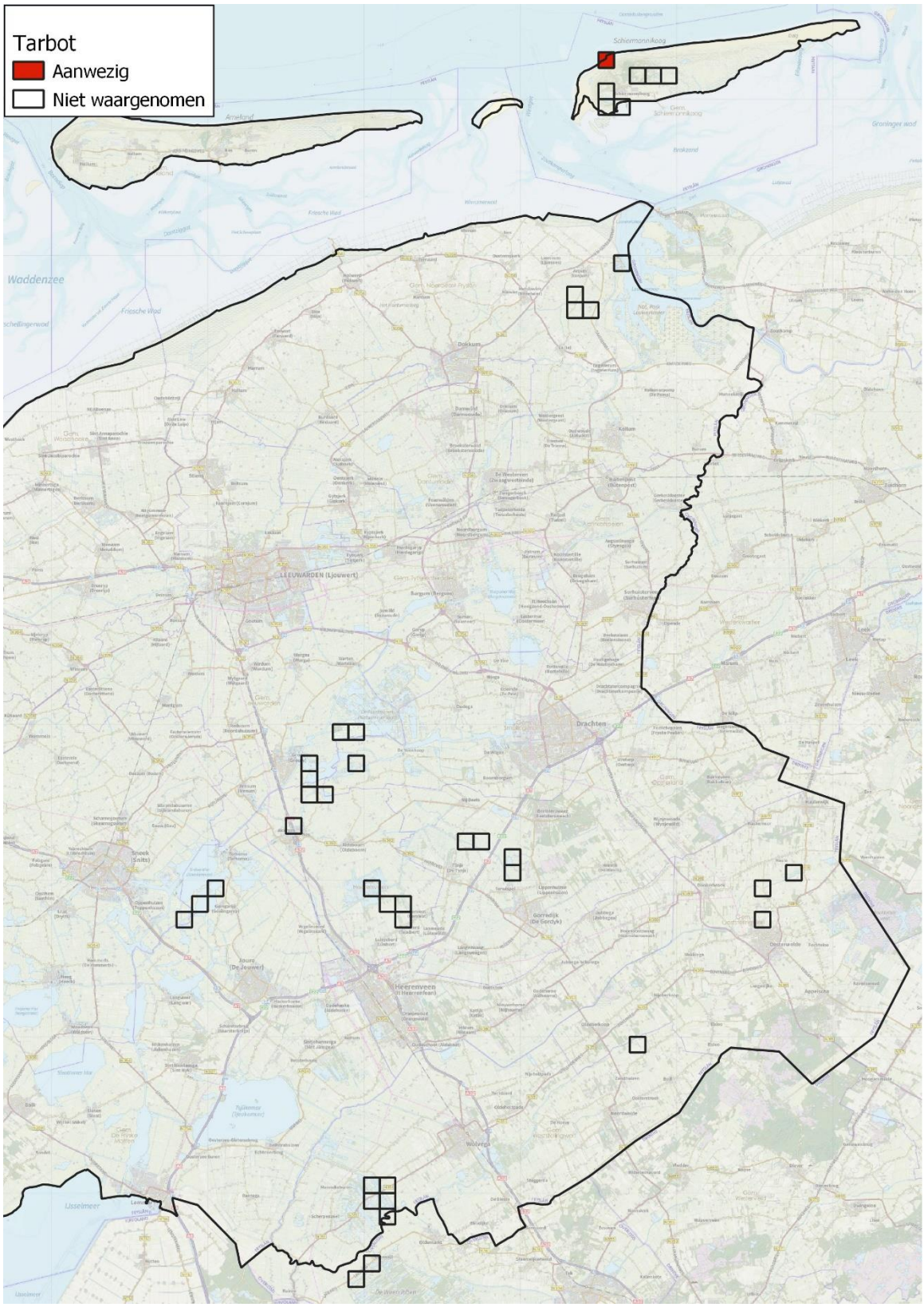

Riviergrondel
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

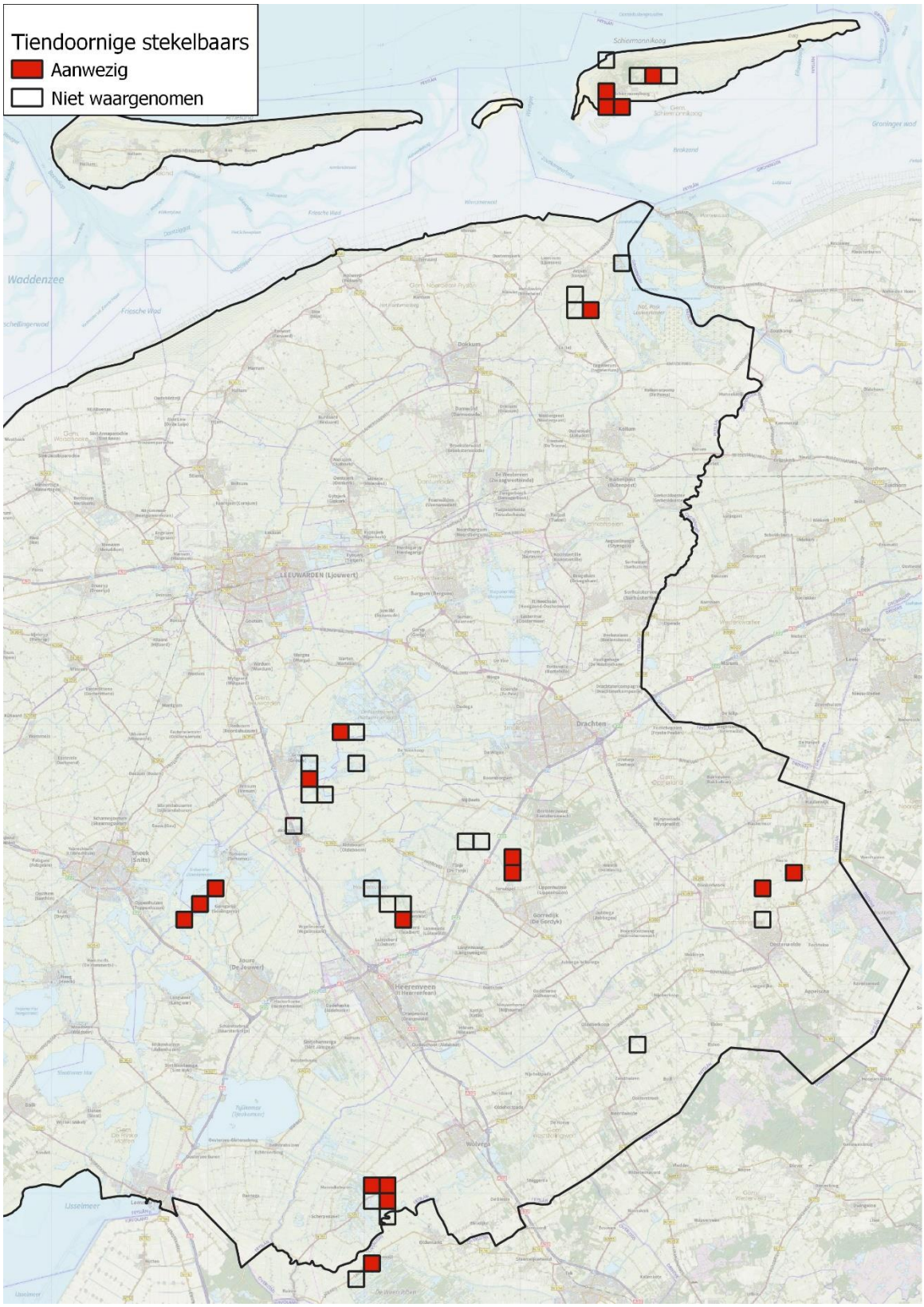

Roofblei
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

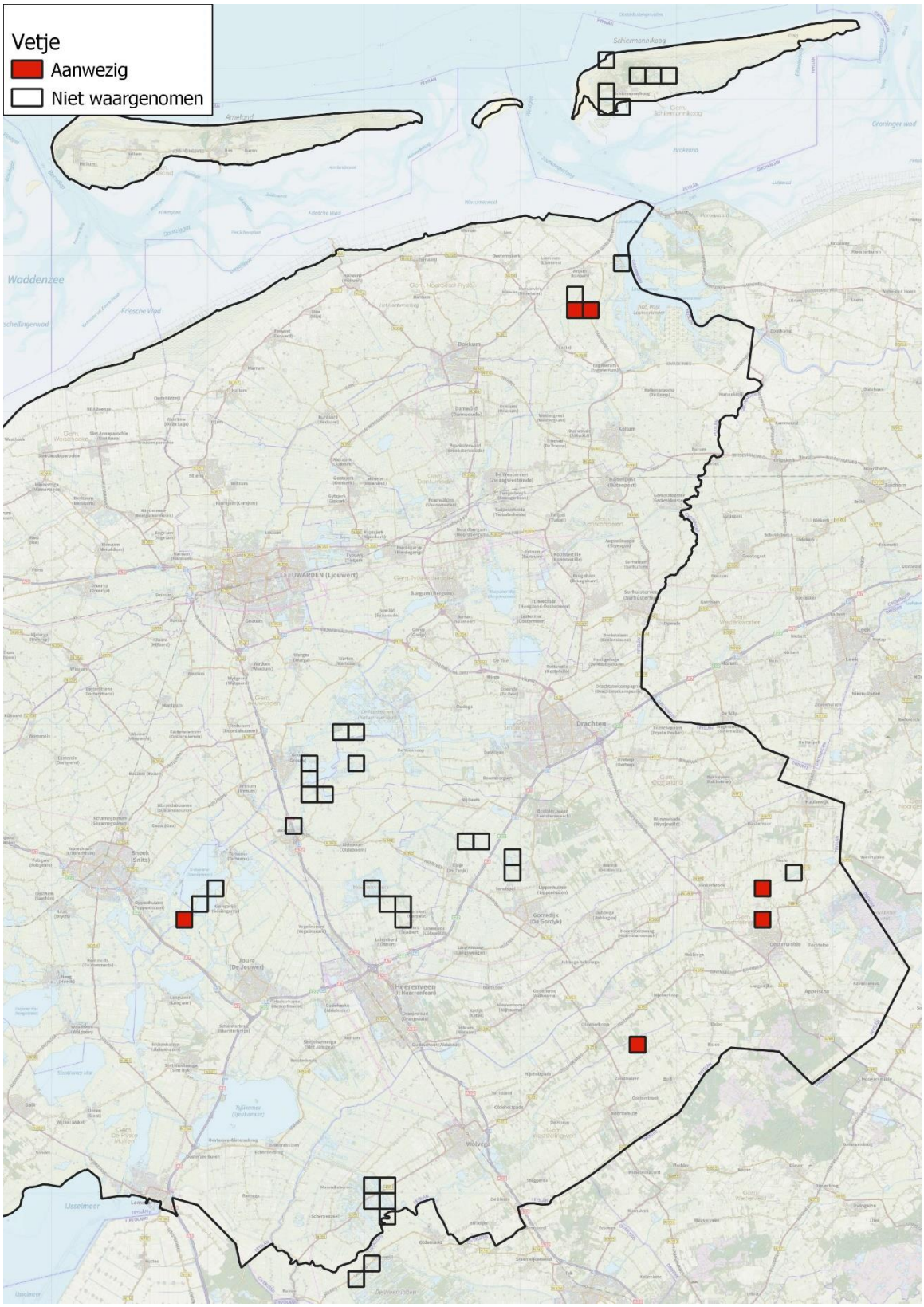

Ruisvoorn
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

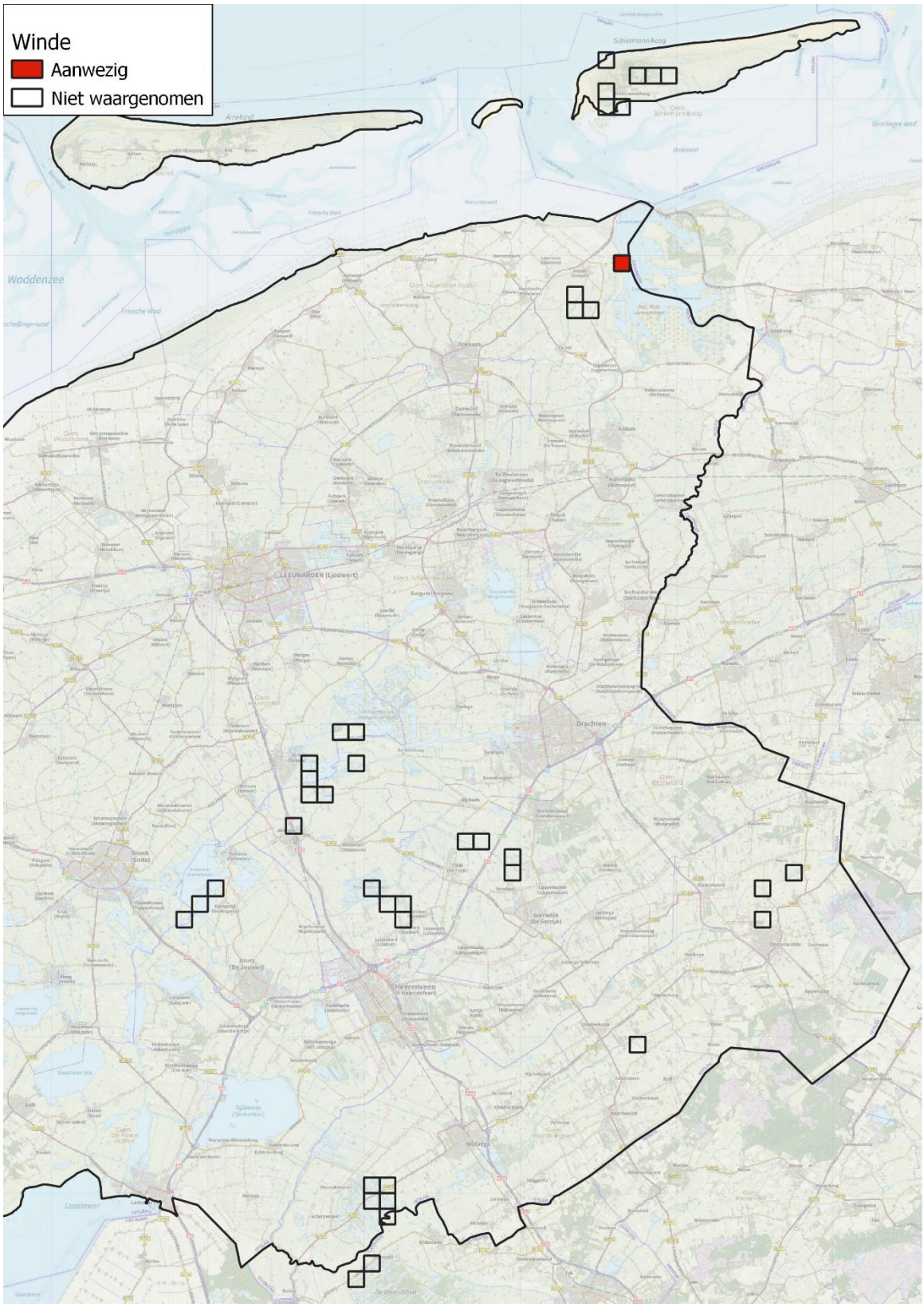

Snoek
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

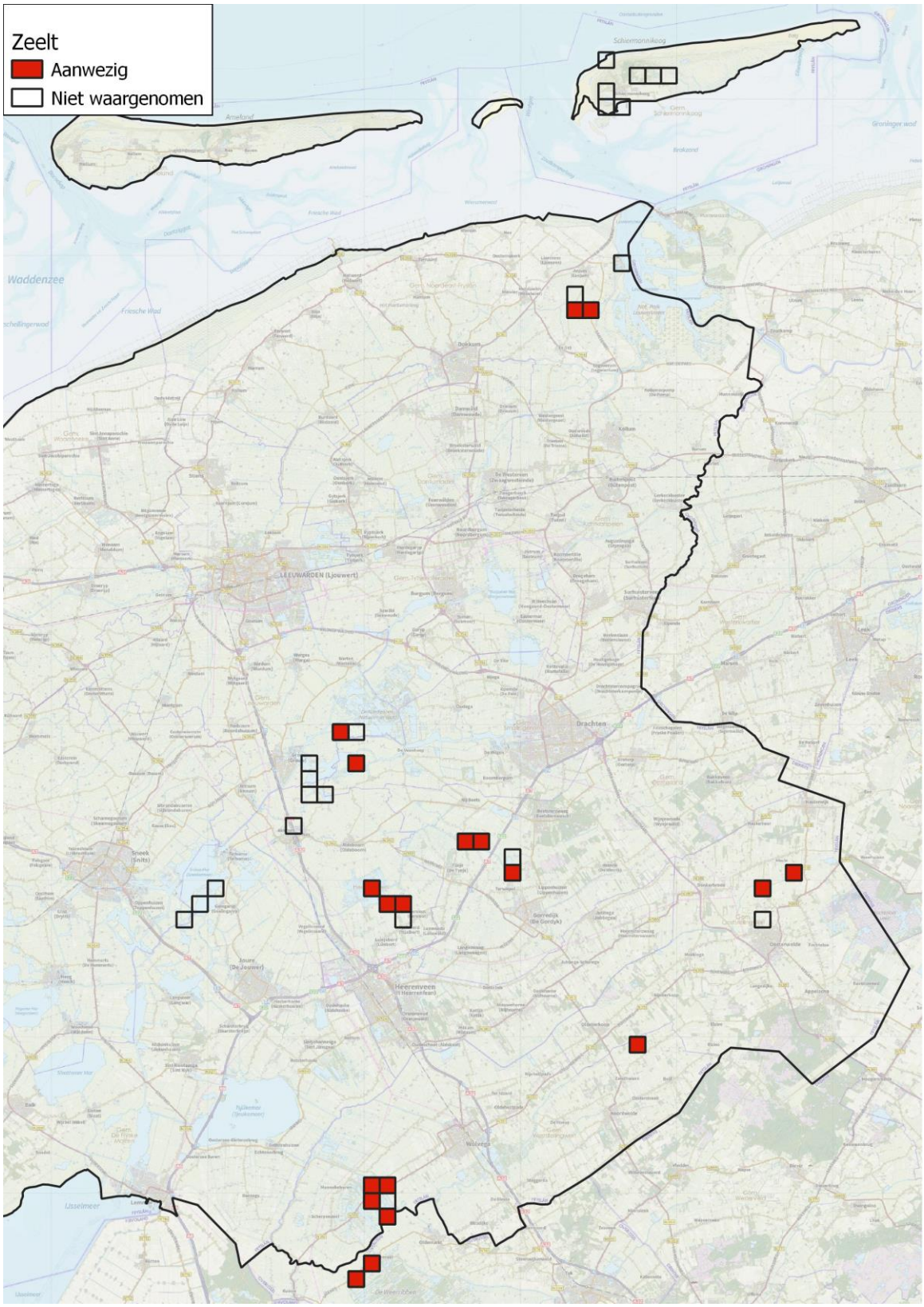

Snoekbaars
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

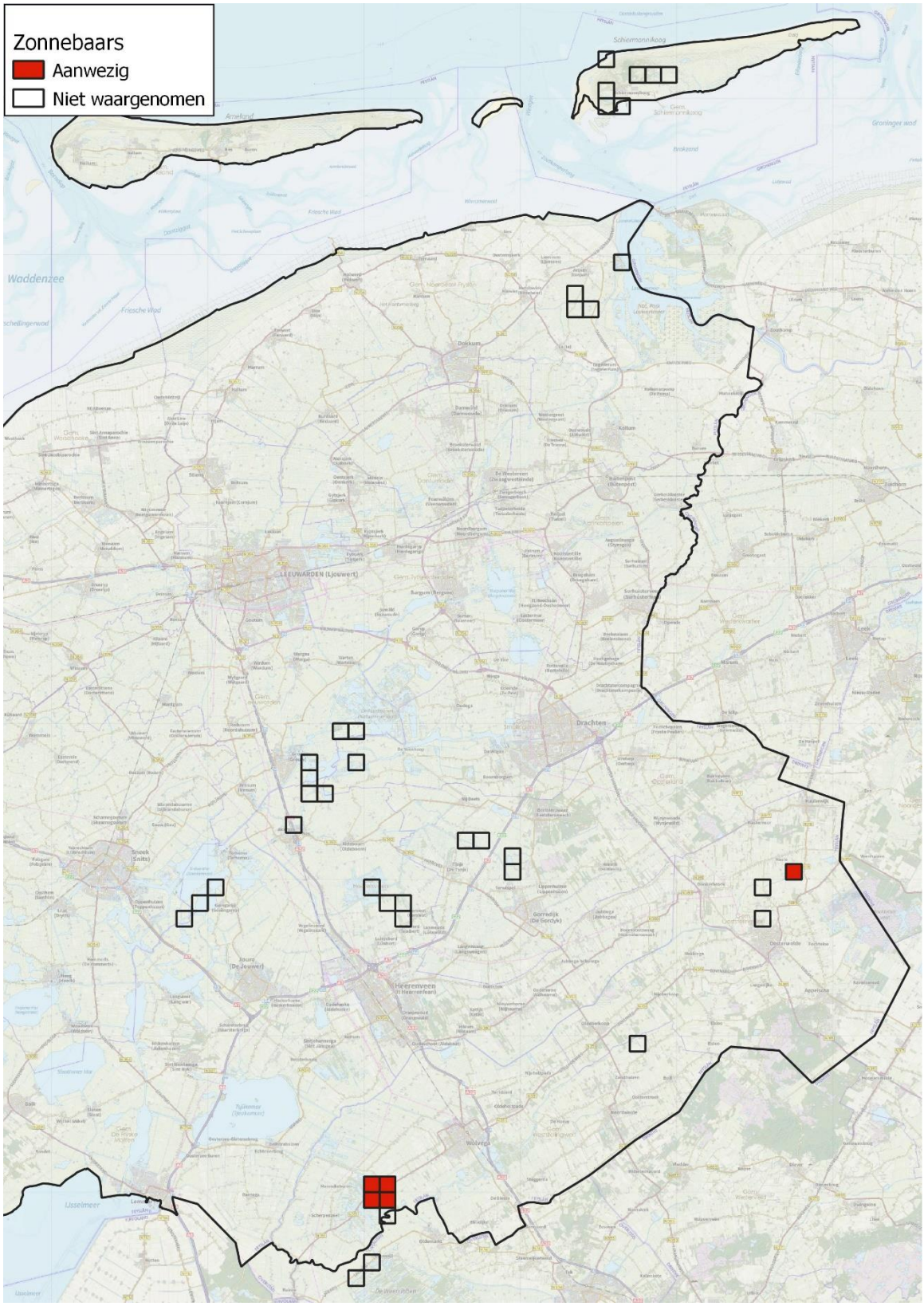

Tarbot
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

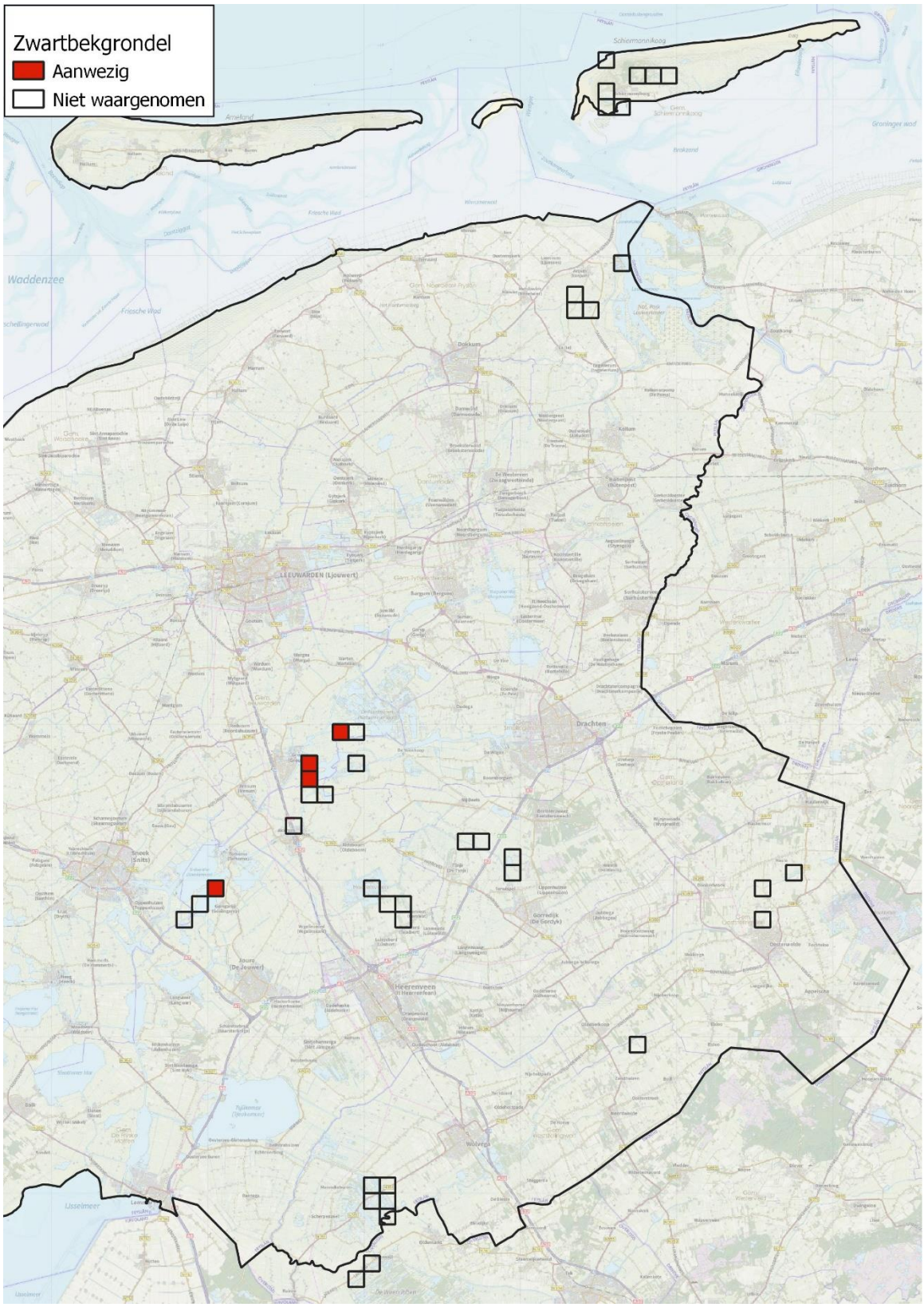

Tiendoornige stekelbaars
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

Vetje
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

Winde
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

Zeelt
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

Zonnebaars
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer

Zwartbekgrondel
Aanwezig
Niet waargenomen
Waddenzee
LEEUWARDEN (Ljouwert)
Drachten
Heerenveen
IJsselmeer